

Svenska
Fyrsällskapet
www.fyr.org

Blänket

2025:2 Årg 29

Adress:

Svenska Fyrsällskapet
Box 1200
131 27 Nacka Strand
Tel 08 710 3333

Hemsida: www.fyr.org

Redaktör:

Maria Elsby
Terrassvägen 3 Stockevik
451 78 Fiskebäckskil
Tel. 0523-221 39
Mobil: 0707-804375
e-post:
maria.elsby@gmail.com

Ansvarig utgivare/ordf.

Jan Olsén
Boda Byväg 13
139 90 Värmdö
Tel. 0706-223137
e-post: jankg.olsen@gmail.com

Nästa manusstopp:
1 maj 2025

ISSN 1404-3262

Omslagsbild:

Fyrvapensköldar

Foto: Magnus Rietz

Svenska
Fyrsällskapet
www.fyr.org

Blänket

2025:2

Informationsskrift
för medlemmar i
Svenska Fyrsällskapet.

*Författarna är själva
ansvariga för artiklarnas
innehåll och bilder.*

Bankgiro: 5401-9344

Bank: Handelsbanken

IBAN: SE30 6000 0000 0005 0942 0818

Bic/Swift-code: HANDSESS

Organisations nr: 802439-0216

Innehåll

Hej alla Fyrälskare	4
<i>Jan Olsén</i>	
Redaktörens ruta	5
<i>Maria Elsby</i>	
Minnen från Hävringe fyrskepp	6
<i>Klas Fjällrot</i>	
"Årets Vipp 2025" till Morups Tänge Fyrsällskap	9
<i>Jan Olsén</i>	
Beachy Head - Fyren vid de vita klippornas fot	10
<i>Mats Carlsson Lénart</i>	
Esbjörn Hillbergs bibliotek	14
<i>Kristina Söderlind Rutberg</i>	
Esbjörn Hillbergs Fyrbokssamling	16
<i>Marie Tilosius</i>	
Notiser	17
Vem är fyren? En oviktig fråga	18
<i>Marie Tilosius</i>	
Fyrrar, minsvepare och ädla vapensköldar	20
<i>Magnus Rietz</i>	
Märkesår vid fyrplatsen Holmögadd tidsperioden 1759-1919	24
<i>Åke Sandström</i>	
Sett från ordförandens horisont	34
<i>Redaktören</i>	
Allt för sjön 2025	35
<i>Ulf Schloss</i>	
Barnens sida	36
<i>Redaktören</i>	
Boktips m.m.	37
<i>Kurt Karlsson, Magnus Paulsson</i>	
Norrlandsresa 1	38
<i>Anders Unosson</i>	
Fyrnytt från vårt grannland Norge	42
<i>Maria Elsby</i>	
"Öhrnen" - 1934-2025	44
<i>Marie Tilosius</i>	
Till Esbjörn Hillbergs Minne	45
Fyr- och skärgårdskryssning med Birka Gotland 20-21/5 2025	46
Klubbmärken, tröjor, m.m.	48
Hur blir jag medlem i Svenska Fyrsällskapet?	49
Hur gör man för att få en artikel publicerad i Blänket?.....	49
Svenska Fyrsällskapet; styrelse och kommittéer	50
Medlemsavgifter för 2025	51

Hej alla Fyrälskare

Sköna maj och sommaren närmar sig med god fart med mycket fritid.

Mycket har hänt och kommer att hända inom Svenska Fyrsällskapet.

Fyrbesöksprojektet och programkommittéernas verksamhet tar stor del av vår tid.

Vårens verksamhet med att anordna eller komplettera befintliga utställningar handlar mest om Norrlandskusten.

Platserna vi arbetar med är Bönan, Bjuröklubb, Pite Rönnskär, Högbonden och Malören. Landsort och Kullen är redan igång och befinner sig i slutskedet. Landsort kommer invigas under festliga former den 17 maj. Välkomna dit.

Det finns mycket att besöka runt våra kuster. Fyrplatser är oftast mycket vackra platser med fin sjöutsikt och inte så sällan en spännande historia.

Några fyrplatser jag speciellt vill framhålla är Hållö, Vinga, Morups Tånge, Kullen, Sandhammaren, Ölands Södra Udde, Ölands Norra Udde, Hoburgen, Landsort, Örskär och Bjuröklubb. I många fall guidning och fina utställningar.

Det finns också sjöfartsmuséer som är fina besöksmål. Göteborg, Onsala, Karlskrona, Stockholm Älmsta och Öregrund.

Fyrskeppet Finngrundet i Stockholm är också värt ett besök. I Gävle finns fyrskeppet Almagrundet.

Hoppas att ni får många fina fyrupplevelser. En del kanske t.o.m. lämpar sig för att berätta om i Blänket.

Med vänlig hälsning

Janne Olsén

Ordf. Svenska Fyrsällskapet

Redaktörens ruta

Det är påsktider när Blänket nr 2 kommer i din brevlåda och i stora delar av vårt land har våren kommit. Själv väntar jag intensivt på att vår gräsmatta skall förvandlas till ett hav av gullvivor med inslag av narcisser. Blommor som rådjuren inte tycks gilla. Penséer, petunior för att inte tala om luktarter göre sig inget besvär hos oss. De hinner ibland inte ens utanför inköpskassarna innan Bambi har mumsat i sig dem. Krokus skall vi bara inte tala om. Där gäller det att vara snabb innan de försvunnit ner till marknivå. Det var ju inte detta jag skulle berätta.

Som en del vet så har jag varit sjuk och legat på sjukhus. Är hemma igen men mycket svag trots att jag gjort myrsteg framåt. Jag är glad att jag hann trycka på knappen för att skicka iväg manusfilen till tryckeriet innan ambulansen kom och medlemmarna fick därmed sin tidskrift på utsatt tid. Varför berättar jag detta??

Jo, jag behöver er hjälp med artiklar (text i Word och bilder som jpg). Med en dæres envishet upprepar jag att det medlemmarna helst vill läsa om är hur livet levdes på våra fyrplatser/fyrskepp medan det begav sig. Det finns snart ingen kvar som kan berätta så det brinner i knutarna med dokumentationen. Naturligtvis är alla former av artiklar och notiser som berör våra fyror och sjösäkerheten välkomna. Skrivs det något i lokaltidningen som berör vår intressesfär så tveka inte att höra av dig eller att göra en sammanfattning i notisform. Bry dig inte om det stilistiska. Det fixar vi till sedan, huvudsaken är att informationen kommer fram.

Vår ordförande har i snabb takt skickat ut information om vad som är på gång både inom vår förening och inte minst om Sjöfartsverkets ekonomiska situation. Se info på annan plats i tidningen.

Blänket består av 52 sidor. En del av dem är givna och material har sällan saknats. Det har varit svårt att få in långa artiklar även om de varit mycket läsvärda. Denna gång kommer en längre sådan som är en historisk dokumentation av Holmögadd.

Svenska Fyrsällskapet anordnade 2010 en resa till norrlandsfyror ovanför Sundsvall. Jag hade förmånen att delta i denna resa. En fantastisk upplevelse för någon som aldrig varit längre norrut än just i Sundsvall. En helt ny värld öppnade sig. Vi besökte bl.a. Holmön och avsikten var att komma ut till Holmögadd, men vädrets makter satte stopp.

På Holmön finns ett Båtmuseum. Ett fantastiskt sådant som inrymde allt man kunde önska sig att få se. Åke Sandström var vår entusiastiske och kunnige guide. Efteråt frågade jag Åke om han ville skriva något för Blänket. Efter ett tag kom det en dokumentation av Holmögadds historia från 1700-talet fram till 1919. Tack Åke och förlåt mig att ditt verk inte publicerats tidigare. Jag hoppas att det finns någon som kan fortsätta dokumentationen av fyrplatsen, som var den som avbemannades 2004, sist av alla våra utposter.

Maria Elsby

Artikeln om fyrskeppet Fladens skrotning väckte minnesbilder för Klas Fjällrot. Här berättar han om sin i och för sig korta tjänstgöring på fyrskeppet som då hade namnet Hävringe.
Red.anm.

Minnen från Hävringe fyrskepp

Klas Fjällrot

Klas Fjällrot (f 1944), fyrbiträde på Hävringe fyrskepp 1962-1963.

Jag kom att tjänstgöra ombord på Hävringe Fyrskepp som Fyrbiträde en vinter 18/12 1962 - 27/1 1963. Det blev dock inte någon lång period för mig eftersom vi fick lämna vår plats på grund av is och vi kunde då inte hålla oss kvar på vår plats där utanför Hävringe utan fick gå in till Oxelösund och lägga oss vid Kol-kajen där. Eftersom jag var ny ombord så hade jag inte hunnit tjäna in några semesterdagar under min tid ombord, så jag kunde inte åka hem på semesterledighet som de övriga ombord hade möjlighet till, utan jag fick avsluta min tjänstgöring ombord, men var dock välkommen tillbaka när Fyrskeppet sedan åter kom på plats efter islossningen.

Det blev nu inte så för min del. Jag hade tänkt att utbilda mig till maskinist och sjöingenjör, vilket jag också kom att göra i handelsflottan. Kom sedan att stanna där som maskinist och maskinchef i 50 år innan jag gick iland. En för-

del för mig var att jag fick en bra start på min kommande utbildning, eftersom jag lärde känna maskinchefen ombord på fyrskeppet, Jon Hovermo. Han hade tidigare tjänstgjort som kock, men sedan läst till maskinist och tjänstgjort som maskinist och maskinchef på fyrskepp.

Under tiden jag var ombord på Hävringe fyrskepp tjänstgjorde även fyrvaktare Janne Höglund och då som kock ombord. Janne skötte då även provianteringen ombord. Det innebar att vi med fyrskeppets motorbåt körde in till Oxelösund för att inhandla proviant och då även hämta post. Eftersom jag var yngst ombord, så blev det ofta jag som fick åka med Janne i motorbåten iland för att hämta proviant och post.

Jag var ombord över jul och nyår vintern 1962 - 1963. Det blev då mycket arbete med all julmat för Janne som då också var ensam i köksavdelningen. Han fick då löfte om att få åka hem på ledighet efter helgerna en period. Man löste då detta genom att man hade en kock ombord, nämligen maskinchefen Jon Hovermo som tidigare arbetat som kock och brukade ställa upp när vår ordinarie kock var hemma på ledighet. Eftersom maskinchefen ställde sig i Byssan för matlagning, så behövdes det en man i maskin för tillsyn och vissa rutinarbeten där. Jag var då villig att ta på mig denna uppgift eftersom jag hade tänkt utbilda mig till maskinist och det nu blev tillfälle att praktisera lite. Det var då mycket som jag fick lära mig av Hovermo, men i gengäld så hjälpte jag honom i Köksav-

Jon August Ingvar Hovermo (1911-1963), maskinchef och tidigare kock på fyrskepp.

delningen med enklare göromål som jag klarade av.

På grund av isbildning och drivis så fick vi lämna vår plats ute vid grundet redan i slutet av januari 1963. Sista större uppgiften jag hade ombord var när vi lämnade vår plats utanför Hävringe för att gå in till Oxelösund. Jag fick då stå till rors uppe på däck tillsammans med vår skeppare större delen av resan in till hamn. Från Hävringe mötte dock en bogserbåt som gick före oss i isrännan in till Oxelösund.

Blev kvar några dagar efter ankomst till hamn, men fick sedan lämna fyrskeppet och åka hem. Normalt var vi en besättning på åtta man ombord och de flesta fick nu åka hem på semesterledighet en period tills det åter var dags att gå ut med fartyget. Några man fick dock stanna kvar en period ombord för diverse underhåll och tillsyn.

Jag kom dock inte att få se detta fyrskepp igen förrän många år senare då det kom att ligga i Göteborgs hamn på Maritiman där, då med namnet Fladen. Man byggde ju kassunfyren Gustav Dalén som kom att ta Hävringe fyrskepps plats utanför Oxelösund. Fyrskeppet kom då att flyttas till västkusten och kom att ersätta det tidigare fyrskeppet Fladen en

kortare period. Därefter kom fyrskeppet att läggas upp i Göteborgs hamn på Maritiman, där med en massa andra gamla båtar. Jag har under årens lopp besökt mitt fyrskepp några gånger när det legat i Göteborg. Men på grund av begränsat underhåll så kom fyrskeppet att bli i allt sämre skick och tydligen så gick det inte att bevara det längre.

Anledningen till att jag fick möjlighet att tjänstgöra ute på fyrskeppet var min fars kusin, Karl-Gustav Sundström, som tjänstgjorde som lots på Hävringe lotsplats. Lotsarna och fyrskeppspersonalen hade då daglig kontakt och Karl-Gustav fick reda på att det var behov av en ny fyrvaktare ute på fyrskeppet till jul. Han ringde då till mig och undrade om jag var intresserad av detta jobb. Jag tackade ja till erbjudandet och åkte upp till Oxelösund för tjänstgöring ute på fyrskeppet. Hade kanske tänkt att stanna lite längre än det nu blev. När så fyrskeppet skulle gå ut på sin plats igen i början av april så blev det inte att jag kom att återvända för ytterligare tjänstgöring. En som också inte kom att återvända till sin tidigare arbetsplats var maskinchefen Jon Hovermo som avled 14 april 1963. Han var då bosatt i Öregrund.

Jag var uppvuxen på ön Sladö i Västerviks norra skärgård där min far var fiskare. På granngården i byn stod ett luftbevakningstorn som militären uppfört i början av 1940-talet. Uppifrån detta torn så hade man uppsikt över ett antal fyrar i området. I nordost Storkläppens fyrplats och i söder Spårö fyr och fyrplats samt Kungsgrundets kassunfyr utanför Idö lotsplats. Kungsgrundets fyr kom inte att bemannas även om det fanns möjlighet att kunna bo på fyren. Det var lotsarna på Idö som skötte den på distans.

Klas Fjällrot ombord på Fladens fyrskepp i Maritiman, Göteborgs hamn, 2018.

Utanför ön Sladö ligger fyrarna Sladö Ask och Finnkartan. Dessa två farledsfyrar var min far tillsynsman för på 1950 - 1960 talet. Därefter så var det lotspersonalen på Idö lotsplats som tog över detta tillsynsarbete.

På ön Spårö kom man att uppföra en 25 m hög båk åren 1776 - 1777. Det finns då uppgifter om att denna båk även användes som fyr i början. En korg med brinnande stenkol kom att hängas ut från toppen av båken för att vägleda fartygen under dygnets mörka timmar. Det skulle då ha varit Spårös första fyr.

Sedan kom det att uppföras fyr och fyrplats på Spårö som kom att bemannas fram till 1930-talet då bemanningen med fyrvaktare drogs in. Men själva fyren behövde ändå tillsynspersonal och det blev då lotsarna på Idö lotsplats som fick ta på sig denna verksamhet. Min farfars bror Axel Tholin som var lots på Idö kom då att få ansvara för Spåröfyren. Man hade då inte längre något behov av fyrvaktarbostaden där ute som låg vid sjön nedanför berget. Denna bostad kom att säljas till privatperson.

Men själva vaktstugan uppe vid fyren blev dock kvar i Sjöfartsverkets ägo. Min farfars bror Axel Tholin kom då att få möjlighet att hyra denna vaktstuga

och använda den som fritidsbostad även om den inte var stor. När sedan Axel gått i pension så var det hans son Gunnar Tholin som också tjänstgjorde som lots på Idö som fick möjlighet att hyra denna vaktstuga.

Min fars kusin Karl-Gustav Sandström som tjänstgjort på Hävringe lotsplats har berättat att då man hade uppfört en båk 1752 så satte lotsarna 1879 upp en lampa i båken som de sedan kom att sköta. År 1881 så flyttades denna lampa högre upp i båken och ett vakt-rum kom att inredas uppe i båken för passning av denna lampa. Det blev då Hävringes första fyr som lotspersonalen kom att sköta. 1891 fick dock Hävringe fyr fyrapersonal.

En båk flyttades även ut till Storkläppen 1875 innan det hade blivit fyrplats där ute. År 1890 så uppförde man dock en fyrplats ute på Storkläppen och den skulle bemannas och tändas i november 1890. Innan inflyttningen så drabbades skäret av en svår storm (Klappstormen) som demolerade hela fyrplatsen, varvid alla hus flyttades i stormvågorna förutom själva järnfyren och båken som funnits där sedan 1875. Delar av dasset kom att spolas iland på ön Sladö sydväst om fyrplatsen. Det kom sedan att ta ett år att återställa själva fyrplatsen, men då hade man beslutat att själva fyren skulle placeras uppe i den befintliga båken och järnfyren skulle fraktas från skäret. I november 1891 så kom två fyrvaktare ut till Storkläppen med sina familjer och fyren kunde då tändas för första gången.

Storkläppens fyr kom att avbemannas 1965 och därefter så var det lotspersonalen på Idö som övertog tillsynsarbete. Min far David hade då haft hand om tillsynen av farledsfyrarna Sladö Ask och Finnkartan men fick nu lämna över dessa uppgifter till lotspersonalen på Idö.

Utdelningen av "Årets VIPP 2025" blir 29 april vid fyren i Morups Tånge

"Årets Vipp 2025" till Morups Tånge Fyrsällskap

Fyren ägs av Sjöfartsverket. Marken och byggnaderna ägs av kommunen.

En del av byggnaderna arrenderas av Morups Tånges Fyrsällskap.

De två vänstra byggnaderna används för utställningsändamål medan den högra tjänar som klubblokal m.m.

Foto: Jan Olsén

Priset utdelas årligen till enskild person, myndighet, förening eller företag som gjort en betydande insats på ett eller flera av de områden som finns upptagna i Svenska Fyrsällskapets ändamålsparagraf.

Styrelsen motiverar sitt beslut enligt följande:

Morups Tånge är en fyrplats från 1843 som varnar sjöfarten för de farliga grundområdena i närheten. Här har också genomförts vädersignalering samt radiopejling av fartyg.

Morups Tånges Fyrsällskap bedriver en mycket fin publik verksamhet samt vårdar lokaler och område på ett sådant sätt att en besökare känner sig välkommen. Morups Tånges Fyrsällskap berättar på ett bra sätt om historiken på fyrplatsen.

En informativ utställning finns som visar fyrplatsens historia.
Guidning genomförs.

Nu sker en nybyggnad av den tidigare vädersignaleringsställningen med nykonstruktion av signalklot och trianglar.

Det är med glädje Svenska Fyrsällskapet delar ut årets VIPP till Morups Tånges Fyrsällskap.

Jan Olsén

Ordförande Svenska Fyrsällskapet

Beachy Head

Fyren vid de vita klippornas fot

Mats Carlsson Lénart

Fyrplatsen Beachy Head, vid foten av kritklipporna i grevskapet Sussex, anlades kring förra sekelskiftet och fyren tändes 1902.

Vid Engelska kanalen, nära Brighton, ligger en av de mest fotograferade – och mest otillgängliga – fyrplatserna på de Brittiska öarna.

Redan tidigt sågs behov av ett varnande ljus på kritklipporna Seven Sisters, som reser sig ur havet mellan Brighton och Eastbourne på den engelska sydkusten. Fartyg som i dimma eller storm kom för nära de vassa klipporna hade ofta inte en chans. Men som på så många andra platser i världen tog det lång tid innan ett fyrtorn uppfördes, för att öka tryggheten för de sjöfarande.

En föregångare till de "riktiga" fyrarna på Seven Sisters och klippornas yttersta udde – Beachy Head – var den provisoriska "ljusstation" som prästen Jonathan Darby inrättade i en av klipporna kring år 1700. Trött på att ständigt behöva begrava kroppar av namnlösa skeppsbrutna som hittats uppspolade på stränderna lät Darby gräva ut grottor på avsatser i de

ganska mjuka kritklipporna. Där satt han sedan många ovädersnätter och höll varnande lågor på olika nivåer lysande i mörkret.

Beachy Heads fyrtorn kunde vid bra väder och med högvatten nås med båt. Vid lågvatten och bra väder kunde fyren nås från stranden. De sista fyrvaktarna lämnade 1983.

Vandringsleden uppe på klippkusten Seven Sisters är mycket populär. Längre bort syns Belle Touts Fyr torn från 1834 som var Beachy Heads föregångare.

Det skulle dröja ytterligare hundra år efter prästen Darbys tid innan Beachy Head fick en permanent fyr. Den händelse som till slut ledde till handling anses ha varit ett skeppsbrott i februari 1822. 11 man omkom men de flesta ombord kunde räddas, liksom lasten. Men det var inte vilket dussinfartyg som helst som strandat utan ett av det Brittiska Ostindiska Kompaniets skepp, The Thames. Och den lokale parlamentsledamoten "Mad Jack" Fuller drev hårt frågan om en fyr på de vita klipporna.

Den 11 oktober 1834 tändes ljuset i Belle Tout Lighthouse som byggts uppe på en av Beachy Heads vita klippor. Ett 14 meter högt torn i granit som var placerat på 73 meters höjd – d.v.s. med en lyshöjd ungefär tio meter högre än Kullen och Högbonden, Sveriges mest namnkunniga högt belägna fyrar.

Den engelska "fyrmyndigheten" Trinity House var ytterst noggrann med fyrtor-

nets exakta placering, ljuset skulle synas långt ut till havs men inte för sjöfarande som befann sig riktigt nära kusten, då man fruktade att ljuset för dessa mer skulle vilseleda än hjälpa.

Men den engelska sydkusten är ganska rörlig materia och den ständiga erosionen gjorde att avståndet mellan fyrtornet och klippkanten hela tiden minskade. Så på 1890-talet började Trinity House planera för en ny fyr som skulle ersätta Belle Tout. 1898 inleddes förbättringarna och själva arbetena på plats något senare.

Den nya fyren byggdes nedanför de vita klipporna, cirka 170 meter ut i vattnet. De cirka 130 meter höga klipporna sträcker sig flera kilometer längs kusten så att komma åt byggplatsen från strandnivån var inte att tänka på – särskilt som det kraftiga tidvattnet ytterligare komplicerade åtkomsten. I stället fick en brant linbana anläggas från klippkanten

När fyren byggdes kring förra sekelskiftet fanns en linbana uppifrån klipporna till en byggplattform i vattnet. På denna transporterades bland annat de stora tunga granitblocken som tornet byggdes med.

och ner till en byggplattform i vattnet, från vilken fyren byggdes av specialhugna stenblock – totalt ~ 3 660 ton granit från Cornwall.

Stenen kom från samma stenbrott som blocken till den klassiska fjärde fyren på Eddystone – den som konstruerades av John Smeaton och som tändes 1759. Just Smeatons fyr på Eddystone brukar anses som den första av alla de stora Rock Lighthouses som anlades kring de Brittiska öarna på 1700- och 1800-talen – medan Beachy Head var den sista.

Fyrens sockel kunde anläggas genom att en stor rund fångdamm byggdes ute i vattnet och stängde ute havet. Dock inte vid högvatten för då flödade havsvattnet in på arbetsplatsen och anläggandet av fundamentet fick avbrytas. När floden drog sig tillbaka fick vattnet som spolats in i fångdammen pumpas ut med ångpumpar, så att bygget kunde komma i gång igen.

”Bottenplattan” bestod av en stapel tjocka järnplåtar som bultades in i havs-

botten, vilken bestod av krita som var hårdare än klipporna som reste sig vid strandlinjen.

Beachy Head tändes den 2 oktober 1902. Tornet var 43 meter högt och försett med en förhållandevis avancerad lins vars ljus i bästa fall kunde ses närmare 50 kilometer ut till havs.

Dessutom försågs fyren med en kraftfull mistsignal, i form av knallskott som sköts från en kranarm som hängde ut från lanterninen och som kunde fjärrmanövreras från vaktrummet. Först 1976 ersattes knallskotten med en elektrisk mistsignal – en autofon.

När fyren var färdig och togs i drift kunde mat, förnödenheter, olja, reservdelar m.m. transporteras med båt, när vädret var bra. Fyrvaktarna däremot, när de skulle gå på och av sina arbetsperioder, fick i regel fotvandera till och från fyren, när det var lågvatten och strandkanten var torr. Till närmaste järnvägsstation, i badorten Eastbourne var det 5-6 kilometer.

Beachy Heads fyrtorn bemannades av tre man åt gången och de bodde en bit upp i tornet och sov i bananformade koder, anpassade efter tornets runda form. Spiraltrappan mellan de olika våningsplanen var mycket brant. Fyrvaktare som tjänstgjort på Beachy Head berättar att fyrtornet i det längsta var en tyst miljö, utan t.ex. dieselgeneratorer och det var bara vågskvalp och fåglarna som hördes. Många andra brittiska klippfyror hade dass som kunde stinka en hel del men på Beachy Head fanns en ”naturlig vattenklosett” med havsvatten som kraftfullt sköljde bort det som på andra fyror fick stå i en hink tills den var full.

1975 drogs slutligen en elkabel till Beachy Head och de gamla stinkande paraffinlamporna ersattes av en 400 W glödlampa.

Elektrifieringen blev början till slutet för fyrvaktarna på Beachy Head. Den 28 juni 1983 lämnade den sista styrkan det välfotograferade fyrtornet nedanför de vita klipporna. Sedan dess har Beachy Head lyst automatiskt, övervakad från Trinity House central i Harwich vid Nordsjökusten.

Men 2010 aviserades att lysvidden på Beachy Head skulle reduceras kraftigt, ner till åtta sjömil och mistsignalen skulle tas ur bruk. Och inte nog med det. Trinity House ansåg att Beachy Head inte längre behövdes lika mycket som ett dagmärke, så därför skulle man sluta underhålla fyrens färgsättning, vit med ett tjockt rött band. I stället var planen att färgen skulle blekna ner och tornet

bli grått, vilket var fyrens ursprungliga färg (med svart band) fram till 1951.

Men detta ville inte den allmänna opinionen veta av och en stor kampanj inleddes för att samla pengar till en ommålning av det rödvita fyrtornet. Motsvarande 350 000 kronor samlades in och Trinity House sköt till ungefär lika mycket, så på hösten 2013 kunde ommålningen genomföras.

Idag vandrar tusentals människor varje vecka på de vita klipporna, Seven Sisters, för att se den vackra fyren ute i vattnet. Tyvärr har också Beachy Head varit känd som den plats i Storbritannien där flest självmord begås och för att hindra människor att kasta sig utför klipporna finns en särskild grupp, Beachy Head Chaplaincy Team, baserad vid parkeringsplatsen. Enligt gruppens egna uppgifter har den ingripit cirka 15 000 gånger sedan 2004.

En mörk sida av området kring Beachy Head är de många självmordsförsök som gjorts under årens lopp. Men numera finns en särskild "insatsstyrka" som patrullerar längs klippkanten och försöker assistera människor i behov av hjälp.

ESBJÖRN HILLBERGS BIBLIOTEK

Kristina Söderlind Rutberg

En del av Esbjörn Hillbergs fyrbibliotek som är ett av de största i sitt slag i världen. Bilden är tagen i Esbjörns och Ullas hem på Donsö. Donsö är en ö i Göteborgs södra skärgård.

Esbjörn Hillberg, som grundade Svenska Fyrsällskapet 1996, skapade under trettio år en omfattande samling av litteratur om fyrar; korrespondens, bilder, artefakter av olika slag och annat material, allt med anknytning till fyrar och fyrväsende.

Samlingen har vuxit genom åren och fyllt ett med tiden allt större utrymme i hemmet på Donsö, där den blev alltmer omfattande samtidigt som Fyrsällskapet växte till dagens ca 5500 medlemmar.

Esbjörn gick bort i september 2020, men några månader före sin död hade han träffat överbibliotekarie Anders Larsson på Göteborgs universitetsbibliotek. Anders reste ut till Ulla och Esbjörn på Donsö och man diskuterade gemensamt hur den stora och värdefulla samlingen bäst skulle kunna förvaltas i framtiden. Esbjörns önskan var att den skulle hållas samlad och vara tillgänglig för alla fyrintresserade som söker fördjupa sina kunskaper, forska om eller klarlägga historiska skeenden som rör vårt fyrväsende. Anders Larsson har sedan varit den som skött alla kontakter från bibliotekets sida kring samlingens överlåtelse.

Esbjörn började samla böcker om fyrar då han 1991 fann och köpte ett 50-tal böcker på ett antikvariat i London. Redan efter tre år hade han skapat världens största samling. Samlandet fortsatte. Esbjörn köpte böcker då Sjöfartsverket lade ner sitt

bibliotek; han fick också böcker genom kontakter på Åland och hade så småningom mer än 50 antikvariat runt om i världen som tipsade honom om nya förvärv. Det var inte nog med samlandet; Esbjörn sorterade också noggrant och katalogiserade samlingen. Till slut bestod den av 2200 böcker, men den innehöll också broschyrer, brev, tidningsurklipp, frimärken med fyrmotiv, berättelser om livet ute på fyrplatser och mycket, mycket annat.

I april 2023 flyttades så samlingen till Biomedicinska biblioteket nära Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Där finns den nu på plats och kulturarvsbibliotekarie Anna Lindemark har med entusiasm och stort engagemang börjat arbeta med samlingen och katalogisera den. Allra viktigast är att Esbjörn på detta sätt fått sin önskan uppfylld om att hålla ihop samlingen och göra den tillgänglig för allmänheten.

Fyrksamlingen är alltså placerad på Biomedicinska biblioteket och kan studeras på plats i bibliotekets läsesal. Dock är materialet inte tillgängligt för hemlån. Samlingen är under arbete och finns delvis sökbar i bibliotekets katalog, via ub.gu.se. Söker man på "Esbjörn Hillbergs Fyrksamling" i katalogen, får man en överblick över det katalogiserade materialet. Nya titlar tillkommer löpande.

Det är också mycket positivt att Esbjörns änka Ulla och sönerna Joakim och Staffan är nöjda med hur samlingen tagits om hand och ser fram emot fortsatt kontakt med biblioteket och med dem som förvaltar det värdefulla arvet efter Esbjörn, hela 40 hyllmeter fyr litteratur!

Här har samtliga nyckelpersoner i den process som gäller tillvaratagandet av Esbjörns stora och unika samling av fyr litteratur samlats på Bio-medicinska biblioteket, Göteborg. Ulla Hillberg, hennes son Joakim, kulturarvsbibliotekarie Anna Lindemark som skall ta hand om samlingen, Hasse Rutberg och med ryggen åt kameran Anders Larsson, förmedlande länk på Universitetsbiblioteket i Göteborg.

Esbjörn Hillbergs Fyrbokssamling

Marie Tilosius

Fredagen den 28 februari samlades vi, 12 medlemmar i Fyrsällskapet, på Universitetsbiblioteket (Biomedicinska biblioteket) i Göteborg. Vi ville se på Esbjörn Hillbergs fyrsamling.

Vi välkomnades av Annelie Janred, chef för Biomedicinska biblioteket. Och sedan gav Anna Lindemark, kulturarvsbibliotekarie, en kort information om Biomedicinska biblioteket och vad de har för typ av böcker och handlingar magasinerade och sökbara där. Anna Lindemark håller på att katalogisera Esbjörns Hillbergs Fyrsamling.

Ulla Hillberg berättade om hur Esbjörn startade Fyrsällskapet 1996 och hur han samlade alla sina fyrböcker.

Anna Lindemark framför Esbjörn Hillbergs fyrbokssamling.

Foto: Göran Sernbo

Fyrsamlingen omfattar c:a 40 hyllmeter böcker, ordnade enligt Esbjörns eget geografiska system, med världsdelarna och deras respektive länder i bokstavsordning. Merparten av materialet är på engelska och svenska, men språk från hela världen finns representerade. Formaterna är också mycket varierade: här finns skönlitteratur, spel, kartor, barnböcker, teknisk dokumentation, förvaltningsdokument, romaner, manualer, fotoböcker och biografier. Efter vad bibliotekspersonalen erfar är det världens största samling av fyrmaterial, enligt uppgifter från Sjöhistoriska museet. Esbjörn är själv mycket närvarande i sitt material, i form av tillskrifter och noteringar, samt brev, vykort och annan efemera.

Anna och medarbetare bibliotekarie Gustav Bäcklin hade lagt fram ett antal fyrböcker som vi fick

Anna berättade sedan med värme och entusiasm om hur hon katalogiserar Esbjörns böcker, i princip så som Esbjörn hade gjort. Man vill behålla det personliga i boksamlingen så långt det går. Av samma skäl får man inte låna hem böcker utan bara läsa dem i läsesal så att just Esbjörns bokexemplar hålls intakt.

Vid en första anblick hör böckerna hemma bland de andra nyttoverk inom naturvetenskap och medicin som förvaras här, men fyrsamlingen är inte ägnad åt att lära ut hur man sköter en fyr. Snarare erbjuder den en möjlighet att gränslöst frossa i mängder av inblickar i den sorts liv som många helt säkert har fantiserat om. Tonvikten ligger på äventyr.

Fyrsamlingen omfattar c:a 40 hyllmeter böcker, ordnade enligt Esbjörns eget geografiska system, med världsdelarna och deras respektive länder i bokstavsordning. Merparten av materialet är på engelska och svenska, men språk från hela världen finns representerade. Formaterna är också mycket varierade: här finns skönlitteratur, spel, kartor, barnböcker, teknisk dokumentation, förvaltningsdokument, romaner, manualer, fotoböcker och biografier. Efter vad bibliotekspersonalen erfar är det världens största samling av fyrmaterial, enligt uppgifter från Sjöhistoriska museet. Esbjörn är själv mycket närvarande i sitt material, i form av tillskrifter och noteringar, samt brev, vykort och annan efemera.

Ur fyrbokssamlingen

Foto: Anna Lindemark

*Anna Lindemark ordnar böckerna i Esbjörn Hillbergs fyrbokssamling.
Foto: GU Journalen*

bekanta oss med innan vi bjöds på fika. Efter fika fick vi gå ner i det slutna magasinet och se hela Esbjörns boksamling c:a 2500 böcker. Man kan få en förståelse för svårigheten att lagra all dessa böcker i så varierande storlekar.

Det hela var ett mycket positivt besök och helt underbart att Esbjörns böcker nu finns att tillgå för allmänheten. Tack Anna för ditt jobb med samlingen. Fyrvänner gå dit och läs!

Nyttiga adresser för mer information:

Universitetsbibliotekets specialsamlingar: <https://soa.ub.gu.se/>

Fyrksamlingen på svenska: <https://soa.ub.gu.se/specialsamlingar/esbjorn-hillbergs-fyrksamling>

Och på engelska: <https://soa.ub.gu.se/en/special-collections/esbjorn-hillberg-light-house-collection>

Stämmer dina kontaktuppgifter i medlemsregistret?

Medlemsregister skall vara aktuellt annars går det inte att lita på. Vi vet inte om du ändrat adress eller andra kontaktuppgifter om du inte talar om det.

Fel adress kan göra att du inte får Blänket, fel mailadress att vi inte når dig.

Anmäl därför snarast eventuella ändringar av kontaktuppgifter till Svenska Fyrällskapet, e-post medlem@fyr.org eller tel. 08-710 3333.

Redaktören

Vem är fyren? En oviktig fråga

Marie Tilosius

Fyren Pharos, Alexandria

Foto: Historiska Media

En sommar för några år sedan, när Gunilla Öhrn och jag guidade på Måseskärs fyrplats, kom det fram ett par som hade ett problem i sitt äktenskap som de undrade om vi kunde lösa för dem. Det kunde vi inte. Så då började vi fråga andra besökare till fyren om de kunde lösa problemet. Det kunde de inte utan det blev mer huvudbry än innan. Det var så att mannen i äktenskapet sa att fyren var en "Han" medan hustrun sa att det var en "Hon". De kunde inte enas.

Vi skickade ut frågan till Fyrsällskapets styrelse och andra. Totalt frågade vi 100 personer. Resultatet utföll med 36% Han, 24% Hon och 30% den/hen och 10% vet ej. De som sa att det var en "Han" tyckte det var självklart, för att fyren är stor och stark och att många har mansnamn t.ex. Långe Erik, Långe Jan, Pater Noster. Fyren är en "Han" eftersom båten "Hon" dras till den. En glad fyr är ju en glad man.

De som sa att det var en "Hon" sa att fyren stod för trygghet och skönhet. Den visar vänligen vägen och har feminina namn som tex Storljungfrun, Grönskär-Östersjöns drottning.

Någon sa att det beror på, fyrar kan vara olika individuellt t.ex. Måseskär med sin rödvita kjol kan vara en hon.

Om båten säger vi ju hon, kanske är det så att man har ett närmare förhållande till en båt som man äger än en fyr och därför har en bestämd uppfattning om vem det är. Kanske de fyrvaktare som arbetade på fyrarna och hade ett nära förhållande till fyren hade en bestämd uppfattning om det var en han eller hon. Är det någon som vet? Vem har rätt? Han eller Hon?

Om man ser sig om i några länder runt oss så ser vi att ordet fyr heter :

I Frankrike - phare, Portugal - farol, Italien - faro, Spanien - faro, Island - viti, Tyskland - Leuchtturm, alla dessa är maskulinum. I Polen - Lanterna Morska och på Latin - pharus, där är det femininum. I Danmark och Norge heter det fyr/fyrtårn och är neutrum.

Har det varit en övergång från latinets femininum till maskulinum i de språk som härstammar från latinets eller?

Så enkelt är det inte. Den första fyren som världen känner till namn på var fyren på ön Faros utanför Alexandria. Ett av gamla världens sju underverk. Fyren byggdes runt 285 f.Kr och stod kvar till 1300-talet e.Kr då den rasade i en jordbävning. Det var den makedonska härföraren Alexander den Store som erövrade Egypten 332 f.Kr. Han bestämde att det skulle ligga en stad Alexandria (uppkallad efter honom) vid deltat av Nilen. Ön utanför deltat fick namnet Faros. När sedan Romarna erövrade Egypten och latinets blev det förhärskande språket blev namnet på ön Pharos.

Namnet på fyren blev då Pharus alltså fyren på ön Pharus. Eftersom öar i latinet alltid är femininum så blev ordet Pharus femininum fast själva fyren egentligen var maskulinum. De romanska språk som uppstod ur latinet tog ordet "pharus/faros" som fyr gjorde fyren till ett maskulinum.

Så vad är då fyr på svenska?

Vi får gå tillbaka till SAOB, Svenska Akademiens ordbok, 1926 för att hitta ett svar. Där står det att ordet fyr/torn är maskulinum eller reale, den. I modern svenska idag har vi två grammatiska genus: n-genus som är, den (uterum) och t-genus som är det (neutrum). Enligt detta är fyren alltså ett n-genus d.v.s. den.

Vem är fyren för dig? Den, hen, han eller hon? Det får du känna efter själv!

Hon? Måseskär med sin vida kjol.

Han? Långe Jan med mansnamn.

Den? Grönskär tills att man lägger till epitetet Östersjöns drottning då det plötsligt blir **Hon?**

FYRAR, MINSVEPARE OCH ÄDLA VAPENSKÖLDAR

Magnus Rietz

Inom den svenska Kungliga flottan har det sedan länge varit en tradition att vid namngivningen av dess fartyg ta fram ett emblem vars motiv ska återge namnet i en så tydlig och ädel form som möjligt. På en sköldliknande botten utformas det bestämda motivet under en gyllene kunglig krona.

Bilden ska så härledande som möjligt berätta om fartygsnamnets bakgrund. Man låter sedan ofta gjuta ett antal sådana vapensköldar i metall för att exempelvis kunna delas ut vid olika flottbesök och annat slags representation. Naturligtvis hamnar en likadan vapensköld strax på ett skott i gunrummet eller på en annan framträdande plats ombord. Inte sällan heller exteriört framtill på kommandobryggan. Äldre tiders pansarskepp kunde även utsmyckas med igenkännande motiv i större format i för- eller akterstäv. Flera sådana finns bevarade på Marinbasen i Karlskrona.

Man valde tämligen pretentiösa namn på pansarskepp och kryssare under den tid sådana byggdes i vårt land. Det blev då till att ta i även med utformningen av vapensköldarna. Hette kryssaren *Tre Kronor* eller *Göta Lejon* rådde troligen ingen osäkerhet om motivvalet. Men med *Tapperheten*, för att inte tala om *Manligheten*, fick man nog tänka efter en smula hur det skulle se ut.

Lättare var det med jagare som oftast fick namn efter landskap eller städer som alla har sina bestämda insignier. Ubåtar, liksom senare byggda korvetter, har på senare tid fått överta landskaps- respektive stadsnamn då några jagare inte längre byggs eller finns kvar inom Marinen. Tidigare större torpedbåtar namngavs efter stjärnbilder vilkas vapensköldar är väldigt vackra. De mindre motortorpedbåtarna namngavs inte utan fick nöja sig med sitt T-nummer samt en gemensam sköld med två korslagda torpeder. Men där målade man ibland någon liten djurfigur eller liknande på kappen. Patrullbåtar gavs lite mer pang-på namn som *Kaparen*, *Väktaren*, *Tordön* etc. vilkas emblem och vapensköldar förärades aningen aggressiva symboler som en änterbila, ett avhugget hundhuvud respektive ett åskväder. Bäva!

Kanske roligast av alla fartygsnamn är de som ett antal minsvepare bär, och har burit. Man har trevligt nog valt att uppkalla dem efter en lång rad av fyrplatser längs våra kuster. Sexton till antalet för att vara exakt. Med några få undantag har då själva fyren hamnat mitt på vapenskölden. Att försöka leta reda på sådana blev för mig under en tid en mycket spännande jakt. Inte helt enkelt kan jag säga. Intensiv spaning på auktionssajter och Tradera under ett drygt år gav några enstaka napp. Ett och annat svenskt örlogsfartyg dök förvisso upp. Dock få fyrminsvepare. Men så av en slump stötte jag på Sveriges troligen mest inbitne samlare i ämnet marina vapensköldar. Han hade lagt ut minsveparen *Kosters* sköld på just Tradera. Vilken jag gradvis men målmedvetet bjöd upp till högst bud och vann. Varpå framfördes en försiktig fråga huruvida det eventuellt kunde förfogas över några ytterligare fyrplatssköldar hos denne förnäme konnässör. Det gjorde det. Men dom ville han låta hänga kvar där hemma. Aj, vad synd.

Det vattnades i mun på mig när jag trots allt i ett par SMS fick se all denna grannlåt klä hans väggar intill än värre dyrgripar från gamla pansarskepp, kryssare och andra för länge sedan hädangångna örlogsmän.

Hur i hela världen skulle det gå att hitta tretton ytterligare sådana här tjusiga små fyrkonstverk på annat håll? Finns dom över huvud taget och i så fall var? Samt är de då till salu? Svårt. Jag slog det ur tanken. I alla fall för stunden.

Men sen så, äh vad tusan. Jag ringer upp snubben och ger honom ett bra bud. Framförde min innerliga önskan men fick bara höra en tvekan i andra änden. Antingen ger man då upp och suckar. Eller sockrar budet lite till efter en tids eftertanke samt en stundens ingivelse. Att sitta och gräma sig för resten av livet för att man snålade är aldrig bra.

Och det föll i god jord. Jag var välkommen hem till gentlemannen och hämta upp juvelerna. Väl där fick jag träda in i något som kändes som guldrummet på Historiska Museet i Stockholm. Hundratals vapensköldar med förgyllda kronor och allehanda fiffigt uttänkta namnsymboler klättrade upp på väggarna. De flesta gjutna i lättmetall av f:a Metallkonst i Karlskrona (numer nedlagd). Varsamt monterade på mahognyplattor och alldeles bedövande vackert med en varm eftermiddagssol reflekterande gyllene strålar åt alla håll. Mäktigt.

Ett drygt dussin minsveparartefakter bytte därefter ägare och en lycklig farolog (ja, fyrmörd) fick samtidigt nöjet att själv strax klä in en verandavägg med sina fynd.

Nedan minsvepare namngivna efter fyrplatser och med respektive fyr på sina vapensköldar, i bokstavsordning:

HMS Arholma, M72

Byggt på Karlskronavarvet 1984. I tjänst till 2010. Därefter avrustad till 2024 då hon skrotades sedan någon intresserad köpare till fartygen ej hade visat sig. På bilden under minröjningsuppdrag i norra Östersjön 2006.

HMS Spårö, M12

Byggt på Karlskronavarvet som minröjningsfartyg 1996. Ombyggt till röjdykarfartyg 2004. Kan fortfarande utnyttjas för minröjning, bl.a. identifiering av minor med hjälp av ROV (Remotely Operated Vehicle), dvs. en undervattensrobot.

Arholma, M72, byggd 1983, skrotad 2024, ett tidigare fartyg med samma namn fanns, M53. Obs. ej fyr men väl den vackra båken på vapenskölden.

Bredskär, M59, byggd 1940, utrangerad 1966

Bremön, M55, byggd 1940, utrangerad 1966, nu Marinmuseum Karlskrona

Grönskär, M60, byggd 1940, utrangerad 1963

Holmön, M56, byggd 1940, utrangerad 1964

Koster, M73, byggd 1996, ett tidigare fartyg med samma namn fanns, M63

Kullen, M74, byggd 1986, ett tidigare fartyg med samma namn fanns, M 64

Landsort, M71, byggd 1980, skrotad 2024, ett tidigare fartyg med samma namn fanns, M54

Ramskär, M61, byggd 1940, utrangerad 1966

Sandön, M57, byggd 1940, utrangerad 1966. Bilden föreställer fyren på Sandhamn, tidigare benämnd Svea Sandö, alltså inte Gotska Sandön.

Spårö, M12, byggd 1996, (obs. Spårö båk avbildad, inte Spårö fyr intill)

Ven, M76, byggd 1988, ett tidigare fartyg med samma namn fanns, M66

Vinga, M75, byggd 1987, ett tidigare fartyg med samma namn fanns, M65

Örskär, M62, byggd 1941, utrangerad 1966

Samt även:

Hanö, M51, 1953 till 1982, hade en tupp istället för fyr i sin vapensköld.

Tärnö, M52, 1953 till 1988, hade en tärna istället för en fyr i sin vapensköld.

Källor: Boken MINSVEPARE, Hans Bergström, Paul Swahn, 1996

Marinmuseum Karlskrona

Egna resor ombord HMS *Kullen* samt HMS *Spårö*

Märkesår vid fyrplatsen Holmögadd tidsperioden 1759–1919

Åke Sandström

Holmögadd i slutet av 1800-talet.

Konstnär: Okänd

Vintern 1982 tjänstgjorde jag som fyrvaktare ute på Holmögadd i Kvarken. Jag vikarierade för min vän, fyrmästaren Nils Åke Karlsson (f. 1925) i Holmön. Han hade det besvärligt med ryggen, och jag fick bo i hans lägenhet på fyrplatsen. Den var varm och skön att bo i, med fin utsikt åt de flesta håll. Den var också rikt utrustad med allt igenom genuina och lokala matvaror såsom älgkött, fisk, hembakat bröd, havtornssylt m.m., allt i en stor frys på golvet.

Fyrplatsen låg under min tjänstgöringstid så gott som helt öde från andra mänskliga besök än jag själv och min parhäst i tjänsten. Vi delade rättvist på dygnet, sände väderrapporter och åkte skidor. På kvällarna passade jag på att fördjupa mig i förre fyrmästaren Oscar Fr. Sjöstedts dagbok från platsen, förd åren 1887–1895. Här nedan återger jag några händelser från fyrplatsens långa historia med början året 1759, då beslut togs om att inrätta en fyrplats här, fram till 1919, då O. Fr. Sjöstedt avgick med pension. Många av märkesåren och händelserna här har jag också hämtat från Anders Hedins vackra bok "Ljus längs kusten", kapitlet om Holmögadd.

Skulle jag ha missat något viktigt moment i fyrplatsens historia, eller angett någon händelse felaktigt, får Blänkets läsekrets gärna höra av sig till mig eller redaktionen.

1759

- *beslutar* Sveriges riksdag att fyrplats skall byggas på Holmöns sydligaste ögrupp kallad "Holmö Gaddarne" (1758), på dess sydligast skär "Sönnerstgrundet", sedermera "Sörgadden". Samma år utstakas fyrplatsen av lantmätare.

1760

- *uppförs* på Sönnerstgrundets högsta punkt en s.k. vippfyr ("vipp") och i södra delen av viken Gaddgraven en kolbod. Detta är också fyrplatsens äldsta hamn, senare kallad "Gambbåtlänningen" som sydligaste del av vikdelen "Sörgraven".

- *uppförs* en "vaktstuga" c:a 70 m norr om vippfyren.

- *ingår* landshövdingen avtal med bönderna på Holmön att sköta fyren i fem år. Fyren skall de hålla tänd perioden 15 augusti - 15 november.

1765

- *bjuds* skötseln av fyren ut på entreprenad där fyrningen ropades in av den lägst bjudande, vilket medför att det är holmöborna som får fortsätta.

- *slarvas* det ibland med fyrningen, som medför att holmöborna avförs från listan på tänkbara fyrentreprenörer för lång tid framåt, såsom varande "ej pålitlige".

1766

- *överlåts* fyren på tullskrivaren Samuel Lund (f. 1729), Umeå, som utser fastlandsbönder att sköta verksamheten. För övrigt vistas hans dotter Brita (f. 1750) en tid som piga i Holmön; dottern Eva Elisabeth (f. 1756) gifter sig sedermera med Pehr Sundman, vilken sedan blir fyrplatsens entreprenör från 1801, se nedan.
- *anhåller* Umeås borgare hos Kungl. Maj:t att få anlägga fiskehamn på "Gaddarne" men får avslag. (Redan år 1738 anhöll man om samma sak, men vattnen här omkring ansågs av hävd tillhöra holmöborna.)

1769

- *bjuds* entreprenaden härefter ut i femårsperioder.
- *överlåts* fyren på skepparen och fiskaren Jonas Phil, Umeå. Fyrningen på Holmögadd gav honom möjligheter till extrainkomster, detta tack vare den rikliga tillgången på lax, strömming, abborre, harr och lake samt säl.

1774

- *försvarar* Jonas Pihl sitt arrendekontrakt i ytterligare en femårsperiod och tar nu hjälp i fyrning och fiske av sonen Jacob (f. 1862) m.fl.

1779

- *överlåts* fyren under följande fem år åt handlanden Jacob Gierding (1734–1801), Umeå. I september förstörs vippfyren av våldeld, men återställs hjälpligt.

1780

- *överensoms* med nämnde Jacob Gierding om provisorisk fyrning med stenkol från ett kummel, tills ny vippfyr byggts. (Han hade nu också lagt titeln "vice rådman" till sitt namn.)

1782

- *ersätts* under sommaren en provisoriskt anordnad vippfyr med en fyrstång placerad mellan två stenfundament, med hiss för stenkolsgryta som kunde höjas och sänkas längs stängen. Vid lugnt väder används i stället en ljuslykta på fundamentet eldad med tranolja.

1785

- *ersätts* fyrstången med ett massivt stenfundament (7 m högt) med en stenkolsgryta på toppen samt en trappa med handräcken. En ljuslykta monterad uppe på fundamentet används som alternativt fyrlys.

- *ges* nya fyrbåkens byggare, hemmansägaren Erik Andersson från Röbbäck, uppdraget att sköta fyren i fem år, fortfarande endast höstperioden 15 augusti – 15 november.

1786

- *uppförs* (av fyrvaktaren E. Andersson) en ny vaktstuga och (i Kolahuskroken väster

Modell av Holmögadds öppna stenkolsfyr 1780-1838.

Foto: Sjöhistoriska museet

om fyrplatsen) en ny kolbod. Den gamla hamnen i södra Gaddgraven har nu blivit för grund för större kolskutor, s.k. haxar.

1790

- *accepterar* handlanden och rådmannen Jacob Gierding (f. 1734), Umeå, ånyo att sköta fyren i fem år; jämför 1779.

1795

- *förnyas* kontraktet med Jacob Gierding, 61 år gammal.

1799

- *förnyas* kontraktet med Jacob Gierding, nu 65 år gammal.

- *besöks* fyrplatsen (11.8) av den kände sjömätaren Gustaf af Klint, Stockholm. (Dennes dotter gifter sig sedan med en son till J. Gierding.)

1801

- *avlider* J. Gierding den 22.8 1801, varefter sonen Olof Gierding (1771–1811) tar vid. Han titulerar sig bokvaktmästare och senare kansliskrivare.

1803

- *påtar sig* skräddaren Pehr Sundman, Umeå, att sköta fyren (30.8) för 400 riksdaler om året, t.o.m. hösten 1807. Han är sedan 1790 gift med Eva Elisabeth Lund (f. 1756), dotter till fyrplatsens förste fyrvaktare Samuel Lund (f. 1729).

1809

- *besöks* i februari fyrplatsen av en mindre rysk trupp, som tagit sig över på isen från Finland för rekognosering inför ryskt överfall av Umeå.

- *invaderar* den 20.3 c:a 3.700 ryska frusna och trötta soldater Holmögadd och Grossgrunden. Man bränner samma kväll fyrplatsens vaktstuga och kolhus (med 49 tunnor kol) för att värma sig. Man förstör också fyrens träkonstruktion innan man beger sig mot Umeå som faller.

- *skjuter* indelte soldaten Lars Österström ("Ryss-Lass" f. 1779), Holmön, en beriden ryss i området och lägger beslag på hans läderstövlar.

- *utförs* under hösten provisorisk fyring, alltså perioden 15.8 – 15.11.

1810

- *restaureras* fyrbåken från sina skador från föregående vinter.

- *byggs* en ny vaktstuga med rum och kök, samt ett nytt kolhus (i Kolahuskroken), av fiskaren Nils Nordman, Umeå.

1814

- *tar* skräddaren Pehr Sundman på sig fyren för en ny femårstermin, d.v.s. t.o.m. hösten 1818.

1819

- *anförtros* brukspatron Anders Reinhold Meuller (f. c:a 1770), Umeå, att sköta fyren, med hjälp av skepparen Nathanael Boström (f. c:a 1795), Umeå.

- *utökas* fyrningsperioden till perioden 15.8 – 30.11.

1820

- *utökas* fyrningsperioden från 1:a augusti till dess isläggnig i Kvarken omöjliggör sjöfart.

1824

- *påtar sig* fiskaren och borgaren Jonathan Hagman (f. 1784), Umeå, att sköta fyren under följande femårsperiod. Han är sedan 1811 gift med Brita Mårtensdotter från Nysätra.

1829

- *förnyas* i april kontraktet med "fyrmastaren å Gadda Fyr Jon: Hagman" för ytterligare en femårsperiod.

- *hålls* fyren härefter tänd hela den tid av året som Kvarken inte är isbelagd, d.v.s. från tidig vår till c:a 15.12.

1834

- *avlider* den 18 april fyrmästaren Jonathan Hagman, 49 år.

- *påtar sig* änkan Brita Mårtensdr att, med hjälp av sonen Hans Petter "som i 11 års tid varit fadern behjälplig med fyrningen", fullfölja femårskontraktet. Men också fiskaren Jacob Ståhlberg (f. 1767), Umeå, och bondsonen Anders Persson hjälper henne, med baktanken att få delta i traktens strömmingsfiske m.m.

1835

- *tar* skepparen Nathanael Boström (jfr 1819 ovan) på sig att sköta fyren under en femårsperiod (1.8 1835 – 1.8 1839).

1836

- *antänds* "vaktstugan" av förlupen glöd från den näraliggande fyrbåken, men räddas från totalhaveri.

- *utstakar* fyrprojektören C. Wallenstrand vid Kungl. Lotsverket tomter för ny fyrplatsbebyggelse.

1837

- *byggs* en täckt stenkolsfyr (15 m hög). Byggherre är magasinförvaltaren Carl Erik Holst (f. 1789), Umeå, som anställer en fångvaktare Löthman som byggmästare.

- *byggs* ny fyrvaktarbostad med två rum och stort kök (med bakugn) samt (i södra änden) farstu med skrubben.

Det gamla kolmagasinet i hamnen på Holmögadd. Foto: Tore Olsson

- *byggs* nytt kolhus i huggen sten i Kolahuskroken. (Denna byggnad är numera statligt byggnadsminne.)

- *avsäger sig* fiskaren Nathanael Boström sitt uppdrag som fyrentreprenör för resterande kontraktperiod.

- *tar* C. E. Holst ovan på sig att sköta fyren under byggnationstiden (med hjälp av redan nämnde indelte soldaten och f.d. lotsen Lars Österström, Holmön).

- *förliser* den 25.6 Löthman (se ovan) och

delar av hans arbetsstyrka, eller hela 8 personer(!) under färd i "slup" ut till fyrplatsen. Slupen förde en last med tegel från Stöcke tegelbruk och endast ilandflutna spillror från båten och dess inventarier hittades efter olyckan.

- *anordnas* en provisorisk vippfyr för hösten, emedan den gamla fyrbåken råkat hamna i viss skugga av det nya fyrtornet.

1838

- *utlyses* fyrvaktarsysslan som statlig tjänst (22.2), d.v.s. ej längre på entreprenad, och fyrplatsen blir nu och fram till år 2002 åretruntbemannad.

- *utses* den 20.7 guldsmeden Johan Wählin till fyrmästare.

- *står* den 1.8. stenkolfyr, bostadshus och kolhus färdiga för slutbesiktning.

- *anställs* f.d. lotsen Lars Österström (Ryss-Lass, f. 1779), Holmön, som fyrbiträde.

- *tänds* den 1.10 nya stenkolsfyren för första gången.

1847

- *drunknar* den 16.10 fyrmästaren Johan Wählin jämte "fydrängen" Anders Gustaf Andersson (f. 1829 i Holmön), före fyrentreprenören Nathanael Boström och Boströms yngre bror (Olof f. 1798) i Gaddgraven. Nathanael Boström var ägare till en stor haxe, som han samma dag levererat fyrkol med. Mitt på dagen har man lotsat in haxen i Gaddgraven men måste ro sig iland med en julle, då olyckan inträffar.

- *sköter* Wählins äldsta dotter och två fiskare från Umeå fyren i fem dagar.

- *anställs* jaktbåtsman Emanuel Pettersson (f. 1815), Holmön, som t.f. fyrmästare, samt holmöborna Lars Österström (f. 1779) och Olof Sjöman (f. 18..) som fyrbiträden.

1848

- *anställs* Em. Pettersson ovan till fyrmästare, 32 år gammal.

- *anställs* Fredrik Wilhelm Grubbström (f. 1828), Holmön, till fyrvaktare.

1850

- *ingår* fyrmästaren Em. Pettersson giftermål med Kristina Wilhelmina Wikander (f. 1823) från Holmön, som därmed bosätter sig på fyrplatsen.

Fyrtornet med knallsignalsapparät.

Foto: Lotsverket

1851

- *uppvisar* fyren i samband med besiktning brister i rapping och murverk.

- *förses* fyrvaktarnas gemensamma kök (med bakugn) med ett andra fönster, detta mot norr.

1852

- *föder* fyrmästarens hustru Kristina Wilhelmina en dotter (Emma) i Holmön, vid vistelse hos föräldrarna.

1853

- *inleds bygget* av nytt fyrtorn, 20 m högt och bygget av särskild fyrmästarbostad.

1854

- *föder* fyrmästarens hustru Kristina Wilhelmina en son (Alfred) i Holmön.

Fyrvaktar- och fyrbiträdesbostaden

Foto: Lotsverket

*Fyrmästarbostaden med tillbyggd skolsal
och lärarinnebostad*

Foto: Lotsverket

- *färdigställs* nya fyrmästarbostaden. Det gamla bostadshuset från 1838 blir härefter boställe för fyrvaktaren (Fr. W. Grubbström) och ett härefter under höstarna (1.9–10.12) tjänstgörande extra fyrbitäde.
- *färdigställs* nya fyrtornet med lanternin och spegelapparat. (Byggnaden är idag statligt byggnadsminne.)
- *byggs* nytt uthus att hysa matvaror i.
- *anställs* fyrvaktarens syster Clara f. 1830, Holmön, som extra biträde.
- *påbörjas* nederbördsräkningar för Nautiska meteorologbyrån i Stockholm.

1855

- *ingår* fyrvaktaren Fr. W. Grubbström äktenskap med sin piga Charlotta Lovisa Andersdotter (f. 1837) från Holmön.

1857

- *föder* fyrmästarens hustru Kristina Wilhelmina tvillingar (Ulrik och August) i Holmön.

1858

- *föder* fyrmästarens hustru Kristina Wilhelmina en dotter (Edla) i Holmön.

1860

- *föder* fyrvaktarens hustru Charlotta Lovisa en son (Fredrik Anton) i Holmön.
- *föder* fyrmästarens hustru Kristina Wilhelmina en dotter (Helena) i Holmön.

1861

- *tjänstgör* pigan Eva Maria Andersdotter (f. 1833) i fyrmästarens familj. Hon är yngre syster till Charlotta Lovisa ovan.

1864

- *avlider* fyrvaktaren Fr. W. Grubbström i magsår, varvid hustru och barn flyttar till Holmön.
- *anställs* Johan Arnt Nyman (f. 1828) som ersättare för den avlidne fyrvaktaren.
- *ingår* fyrbiträdet Clara Grubbström (f. 1830) i Holmön i april giftermål med sin kusin Anders Gustaf Grubbström (f. 1832) från Dalkarså, Bygdeå. Denne övertar 1.9 hustruns hösttjänstgöring som fyrbiträde.
- *föder* fyrmästarens hustru Kristina Wilhelmina en dotter (Hulda) i Holmön.

1865

- *föder* fyrbiträdets hustru Clara tvillingar i Holmön, vilka avlider kort tid efter förlossningen.

1867

- *inträffar* en sträng och mycket utdragen vinter. Isen på Kvarken ligger kvar tills långt in på försommaren och ett s.k. storsvagår med missväxt inleds.

- *erbjuds* fyrvaktaren Johan Arnt Nyman i augusti byta sin fyrvaktartjänst mot Johan Fredrik von Ahns fyrmästartjänst på Stora Fjäderägg. Johan Fr. von Ahn (1803–1884), som är sjökapten och handlare i Ratan, blir därmed ny fyrvaktare på Holmögadd (26.8). Han är sedan barndomen väl bekant med fyrplatsens fyrbiträde, A. G. Grubbström, med vars far han är kusin.

- *fyrpersonalen köper* det gamla fyrvaktarhuset av Lotsstyrelsen och förlängs med ett fähus för kor och ev. andra husdjur.

- *föder* fyrbiträdets hustru Clara en son (August f. 4.7) i Holmön.

Mistsignalkanonerna på Holmögadd.

Foto: Tore Olsson

1869

- *föder* fyrbiträdets hustru Clara en son (Leopold f. 27.9) i Holmön.

1871

- *ustrustas* fyrplatsen med två signalkanoner på järnlavetter, från Åkers styckebruk.

- *uppsätts* ett kruthus för kanonernas ammunition ca 100 m öster om fyrplatsen.

- *föder* fyrvaktarens hustru Clara en son (Alfred f. 19.10) i Holmön.

1872

- *byggs* ett särskilt hus för mistsignalkanonerna c:a 80 m söder om fyrtornet.

1875

- *avgår* fyrvaktaren Johan Fr. von Ahn (72 år) och flyttar till sin gård i Ratan.

- *utses* fyrbiträdets Anders G. Grubbström (43 år) till ny fyrvaktare.

- *utses* Oscar Fr. Sjöstedt (f. 1854) till nytt fyrbiträde med tjänstgöring 1.9–10.12 varje höst. Sjöstedt (21 år) kommer närmast från fryskeppet Sydostbrotten och delar härefter under 8 höstperioder kök med fyrvaktaren, hans hustru Clara och tre pojkar.

1876

- *utökas* väderobservationerna för Nautiska meteorologibyrån, Stockholm.

1881

- *föder* fyrmästarens dotter Helena (20 år) en utomäktenskaplig son (Helmer f. 2.5) i Holmön. Barnets far är fyrbiträdets Oscar Fr. Sjöstedt, 27 år.

1882

- *avgår* fyrmästaren Emanuel Pettersson (67 år) med pension (12.12) och flyttar med familj till Holmön.

1883

- *utses* Oscar Fr. Sjöstedt (28 år) till ny fyrmästare (13.2) efter "svärfar" Emanuel Pettersson. Den mer erfarne A. G. Grubbström (51 år) förbigås därmed på tjänsten, trots 18 år på fyrplatsen, varav 8 som fyrvaktare.
- *ingår* nye fyrmästaren äktenskap (8.4) med f.d. fyrmästaren Em. Petterssons dotter Edla (f. 1858).
- *anställs* smeden Per August Bäckström (f. 1858), Holmön, som nytt fyrbiträde. Denne blir snart ny fästman till ensamstående Helena Pettersson, jfr ovan 1881.

1884

- *föder* Edla Sjöstedt i januari en son (Claes f. 22.1) i Holmön.
- *utvidgas* skjulet med signalkanonerna, jfr ovan 1872.

1885

- *föder* Edla Sjöstedt i mars en dotter (Signe f. 14.3) i Holmön.
- *avlider* båda barnen Claes och Signe Sjöstedt den 7 resp. 14.9 i febersjukdom. De begravs på (gamla) kyrkogården i Holmön, där deras gravkors i järn ännu står kvar.

1886

- *föder* Edla Sjöstedt i augusti en son (Claes f. 3.8) i Holmön.
- *inleder* den 1.11 pigan Johanna Wilhelmina Holmgren (f. 1865), Holmön, sin, som det skall visa sig, nio år långa tjänst i fyrvaktarens familj.
- *inleder* den 1.11 pigan Hulda Holmström (f. 1870), Täfteå, en tre års lång tjänstgöring i fyrmästarens familj.

1887

- *inleder* fyrmästaren Oscar Fr. Sjöstedt en dagbok, som slutar först den 29.11 1895 och finns bevarad vid Folkrörelsearkivet i Umeå.
- *föder* Edla Sjöstedt i augusti en dotter (Elin f. 14.8) i Holmön.
- *flyttar* fyrvaktarens äldste son August Grubbström (20 år) till Örebro län

1888

- *sker* över fyrplatsen och Kvarkens is finländsk exporttrafik med hästforor.
- *repareras och förstärks* fyrens grund och fogar utvändigt med cement.

1889

- *föder* fyrbiträdets fästmö Helena i februari en son (Georg f. 7.2) i Holmön. Far till barnet är fyrbiträdet, och senare på våren ingår man giftermål.
- *föder* Helenas storsyster Edla Sjöstedt en son (Wiktor f. 9.5) i Holmön.
- *installeras* i september ny signalkanon (3,3 m lång), av kommandör C. E. Engströms konstruktion, och placeras i det för ändamålet byggda kanonhuset från 1884.
- *bygger* handlanden G. A. Lindgren, Täfteå, iskällare i fyrplatsens hamn och tillika fiskeläget Kolahuskroken.
- *inleder* den 1.11 pigan Josefina Carlsdotter (f. 1864) från Ivarsnäs ett års tjänstgöring i fyrmästarens familj.

1890

- *inleder* den 1.11 pigan Matilda (Thilda) Karolina Holmgren (f. 1871), Holmön, en två år lång tjänstgöring i fyrmästarens familj.

1891

- *byggs* nytt kanonhus i stället för det gamla från 1871. Ordet KRUTHUS målas med stora vita bokstäver av säkerhetsskäl på skjulets yttervägg.
- *byggs* ny farstubro framför fyrmästarens ytterdörr.
- *föder* Edla Sjöstedt i maj en dotter (Thyra f. 29.5) i Holmön.
- *flyttar* fyrvaktarens son Alfred (20 år) till Umeå stad som skräddarlärling.

1892

- *uppsätts* en prefabricerad fotogenbod, efter typritning från Lotsverket.
- *insätts* ny ytterdörr med fönster till fyrmästarens farstu.
- *börjar* den 1.11 pigan Katarina (Carin) Holmgren (f. 1874) från Holmön en två år lång tjänstgöring i fyrmästarens familj.

1893

- *bedrivs* över Kvarkens is via fyrplatsen en omfattande vintertrafik med handelsvaror från framför allt Finland.
- *uppsätts* barack med stall och avträde för den under stränga vintrar ganska livliga vintertrafiken över Kvarken.
- *avlider* fyrvaktarens hustru Clara (63 år) i cancer på sjukhus i Stockholm.
- *görs* farstubro med tak, konsoler, räcken och bänkar framför fyrmästarens ytterdörr.
- *repareras* uthus- och vedbotak samt repareras fyrvaktarhuset och dess bakugn.
- *föder* Edla Sjöstedt i december en son (Gunnar f. 13.12).

1894

- *uppsätts* under sommaren ett konformigt stenkummel (drygt 2 m högt) på udden Gaddsnytan, som i kombination med fyren bildar överenslinje för utsättningen av sjömärke på Gerdagrundet (Yttre Gaddsnytan).
- *installeras* ny kamin i tornrummet varvid den gamla skrotas
- *byggs* bislag (förstukvist) framför fyrvaktarens (och fyrbiträdets) östra ytterdörr.
- *får* fyrvaktarens bostadshus ny takpapp på yttertaket, ny panel på sin norra vägg.
- *börjar* den 1.11 pigan Carolina (Lina) Nilsson (f. 1875 i Sävar by) en ett år lång tjänstgöring i fyrmästarens familj.

1895

- *genomförs* från Finland under vårvintern exporttrafik med hästforor över Kvarkens is.
- *föder* Edla Sjöstedt i mars en dotter (Astrid f. 7.3) i Holmön.
- *tar* fyrvaktaren A. G. Grubbström (f. 1832) avsked med pension och flyttar med hemmason (Leonard f. 1869) och piga (Johanna Holmgren f. 1865) till Ratan, Bygdeå.
- *anställs* fyrbiträdets Per August Bäckström (f. 1858) som ny fyrvaktare, och hans familj flyttar in i fyrvaktarlägenheten.
- *anställs* Fredrik Anton Grubbström (f. 1864) som nytt fyrbiträde.
- *börjar* den 1.11 Mathilda (Lill-Thilda) Charlotta Bäckström (f. 1874), Holmön, en tjänst som piga i fyrmästarens familj.
- *avlider* i december f.d. fyrmästarens far C. O. Sjöstedt (f. 1816) i Bjurön, Lövånger.

1896

- *ersätts* fyrens lanternin (och spegelapparat från 1854) med ny lanternin med roterande linsapparat av tredje ordningen.

- byggs en kombinerad bak- och tvättstuga på fyrgården.
- delas fyrvaktarens (och fyrbiträdets) kök i två rum. Fyrbiträdet erhåller därmed egen lägenhet (med kök).
- föder Edla Sjöstedt i juni en son (Leopold f. 9.6) i Holmön.

1897

- installeras ringledning mellan husen och fyren.
- anställs fyrvaktarens styvson Helmer Bäckström (16 år) som nytt fyrbiträde efter avgående Fr. A. Grubbström (f. 1860), som fått förflyttning till Berguddens nya fyrplats.

1900

- byggs ny källarbyggnad på fyrplatsen och en båtslip i Kolahuskroken.
- föder Edla Sjöstedt i februari en son (Helge f. 26.2) i Holmön.

1901

- föder Edla Sjöstedt i augusti en son (Uno f. 23.8) i Holmön.

1904

- föder Edla Sjöstedt i september en dotter (Märta f. 21.9) i Holmön, hennes 12:e och som det skall visa sig sista födsel.

1907

- flyttar fyrbiträdet Helmer Bäckström (f. 1881) till Piteå Rönnskärs fyrplats.

1908

- uppsätts ny knallsignalapparat uppe på fyrtornets balkong. Signalkanonen från 1889 flyttas sedan till Faluddens fyrplats.

1914

- installeras under hösten telefon via ledning från Holmön, varefter t.ex. inringning av väderleksrapporter, haveritillbud m.m. kan inledas.

1919

- avgår fyrmästaren Oscar Fr. Sjöstedt med pension och flyttar med sin stora familj till Holmön.
- utses Carl Gustaf Rutkvist (f. 1879) till ny fyrmästare, och han kommer närmast från åtta år på Bergudden och ett år på Gåshällan utanför Skellefteå.

Holmögadd's fyr.

Foto: Esbjörn Hillberg

Vår ordförande, Jan Olsén, skickar, när det händer eller skall hända något, information till oss aktiva volontärer. En del är intern info medan annat kan intressera föreningens medlemmar. Här ett utdrag.

Redaktören

Sett från ordförandens horisont

Vad har hänt och vad kommer att hända den närmaste tiden?

14/3

Planeringsmöte med Sjöfartsverket

18/3 - 21/3

Jan Olsén har föredrag i Malmö för Programkommitté Syd.

Besöker Kullen.

Rekognoserar inför fyrforum 2026 (Skåne runt).

26/3

Jan Olsén har som ordförande för Svenska Fysällskapet blivit kallad till bouppteckningsförrättning efter Gunilla Öhrn som avled den 7/1 2025. Gunilla har varit aktiv i vårt Fysällskap. Förrättningen sker den 26/3 i Alingsås hos juristfirman som har uppdraget att se till att testamentets innehåll efterlevs.

2/4

Planeringsmöte med Birka Gotland inför fyrkryssningen 20-21/5.

29/4

Jan delar ut årets VIPP till Morups Tänge.

Fortsatt fyrforumsrekognosering (utmed Hallandskusten).

17/5

Invigning av utställningen på Landsort.

28/5

Besök på Stora Karlsö. Planering av utställning där.

29/5

Invigning av Hoburgens utställning.

2/6

Möte med SMTM för inriktning av fyrforum 2026. Det finns två alternativ.

Skåne runt eller utmed Hallandskusten.

SJÖFARTSVERKETS EKONOMI.

Sjöfartsverket har ett verksamhetsunderskott på 600 Mkr.

Hur detta skall hanteras är för stunden okänt. SjöV har lämnat ett förslag.

Regeringen är inblandad då SjöV är en beredskapsorganisation.

Besparingarna som måste göras kan påverka arbetet med fyrunderhåll.

Allt för sjön 2025

Janne, Anders och Hans redo att välkomna besökare.

Båtmässan markerar vårens inträde för den maritima intresserade och har så gjort under många år. Om jag minns rätt var 2003 första gången Svenska Fyrskäpet deltog med en monter och sedan har det rullat på i alla år med undantag för de två åren pandemin härjade. Även i år ägde mässan rum under två veckoslut, torsdag till söndag, ett arrangemang som blivit mycket uppskattat.

Som tidigare var vår monter belägen i den populära "Classic" avdelningen där man kunde beskåda allehanda flytetyg, allt från segeljollar, glänsande Rivabåtar, gamla renoverade mahognybåtar, ångmaskiner m.m.

Utformningen av vår monter framgår av bilden ovan. Årets tema liksom förra årets var att informera om Sjöfartsverkets utvalda byggnadsminnesmärkta angöringsfyror som besöksfyror samt de fyrmuseer som har och håller på att ta form.

Många av besökarna var redan medlemmar i SFS med många trevliga samtal som följd, ett stort antal hade bokplatser på den kommande fyrkryssningen med M/S Birka Gotland som SFS är medarrangör till.

Intresset för fyror är ökande och 49 nya medlemmar kunde räknas in.

Enligt mässledning återkommer "Allt för sjön" även 2026 vilket ju är glädjande. En bra mässa var tillända.

Ett stort tack till Ann-Louise, Anders, Christian, Hans, Janne, Jan-Bertil och Lennart som tillsammans med undertecknad bemannade vår monter.

Ulf Schloss

Barnens sida

Ibland händer det saker och ting snabbt. Så var fallet med 10-åriga Arthur Iggman från Falun. Så snart årets första Blänket kommit i familjens brevlåda så inspirerades Arthur av barnen Jalléns i Norrtälje fina fyrteckningar och krukfyrbygge.

Som du ser här intill så byggde Arthur modeller av Almagrundet och Skagens fyr. Pappa David var inte sen att skicka in alstren till Barnsidan.

Man kan använda många olika material för framställningen av fyrar. Man tar vad man har. Det kan vara så att basen kan vara en konservburk, delar av en plastflaska eller medicinburk. Locket på en sådan kan t.ex. bli en utmärkt fyrbalkong. Styv papp eller plast kan formas till en fyr. Det finns billiga lampor som man sätter utomhus, sådana kan man slakta och få en utmärkt lanternin. Vill man göra ett fyrskepp blir det genast svårare och kräver ett gott handlag med små pilliga saker. Rita fyrskepp går däremot betydligt lättare.

Det finns säkert fler barn som är roade av att rita fyrar eller framställa dem på annat sätt. Alla sätt är bra utom de tråkiga! Ta gärna hjälp av någon äldre person om det kärvar till sig. Skicka en bild på vad du gjort till mig på maria.elsby@gmail.com så kanske det kommer med i Blänket.

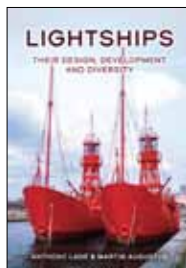
Nu kommer våren och det är ju den tid då vi längtar ut som mest. Alltid skönt att ha ett utflyktsmål och om du bor vid kusten eller vid någon av våra större sjöar så varför inte låta det bli en fyr. Det behöver ju inte vara en stor maffig fyrplats. Det finns mängder av ledfyrar som kan bli en spännande upptäcktsfärd att leta upp. Packa en matkorg och ge er ut. Rita gärna av fyren ni hittar eller berätta om själva utflykten.

OBS! Du behöver inte vara barn, men får inte heller vara vuxen, för att komma med på "Barnens sida".

Redaktören

Boktips m.m.

Lightships: Their Design, Development and Diversity.
av Anthony Lane & Martin Augustus

Ingen recension medföljde tipset men kan läsas på nätet.

Boken är på engelska och är häftad. Utgivande förlag: Amberley Publishing. Den är utgiven 2024-10-15, består av 96 sidor och har 100 illustrationer.
ISBN 9781398119239.

Boken finns i bokhandeln och på Internet.
Pris på nätet 210 kr + frakt.

Insänt av Kurt Karlsson

Modellfyrar i Lego

Det kom ett mail till redaktionen med följande text.

Tänkte bidra med ett par annorlunda fyrar, som kanske fler medlemmar skulle uppskatta.

Lego släppte 2022 en underbar byggsats (21335) - en 50 cm(!) fyr med motoriserat ljus. Den består av 2065 bitar (inklusive mås och fladdermus). Det är det hittills trevligaste bygget jag gjort i vuxen ålder. Fina detaljer och många timmars härligt byggsande!

Här fotograferad i Barsebäckshamn med kassunfyren Pinhättan knappt synlig i horisonten

Nyhamnen Porter

Hyllie bryggeri släppte tidigare i år en utmärkt porter, som en hyllning till Malmöstadsdelen som de huserar i - *Nyhamnen Porter*. En mörkrostad öl med chokladtoner.

Etiketten pryds av ett, för oss Malmöbor, känt landmärke - Malmö Inre från 1878. Fyren ritades av bröderna Axel och Hjalmar Kumlien. Nuförtiden tänds och släcks den samtidigt som övrig gatubelysning i staden.

Insänt av Magnus Paulsson.

Norrlandsresa 1

av

Anders Unosson

Fyrtripps med grejer

Måndag morgon 17 mars 2025 åkte Hans Falk, från Fyrsällskapetets styrelse, och jag till Karlsro, Norrköping för att hämta utställningsföremål. I höstas, 2024, hade flera från Fyrsällskapet varit på Karlsro och sorterat gamla föremål från nedlagda och ombyggda fyrar i Sjöfartsverkets förråd.

Härifrån har linser, prismor, klippapparater, solventiler, lyktor m.m. lånats ut till utställningar om fyrarnas historia och funktion på många platser runt vår kust. Det har handlat om Måseskär, Hållö, Vinga, Nidingen, Morups Tånge, Kullen, Sandhammaren, Ölands södra och Norra fyrar, Hoburg, Fårö, Stora Karlsö, Gotska Sandön. Landsort och Örskär hittills.

**Nu blev det dags för fyrarna och fyrplatserna efter Norrlandskusten.
Först på tur stod Pite-Rönnskär och Bjuröklubb.**

Pite-Rönnskär

Vi startade vår färd norrut på tisdagsmorgonen. Övernattade norr om Umeå, och fortsatte till Kinnbäck, strax söder om Piteå under onsdagsmorgonen och förmiddagen.

Sammanlagt blev det en tur om 223,5 mil. E4:an var torr och bra ända från Norrköping till Kinnbäck, söder om Piteå, där avtagsvägen ner till hamnen var. Där skulle vi möta Daniel Hancke, som är en av c:a 30 husägare på Pite Rönnskär, och där stugföreningen är medlemmar i Svenska Fyrsällskapet.

Tyvärr hade inte vår skåpbil dubbdäck, varför Daniel fick komma upp till E4:an med sin fyrhjuling och kälke för att lasta på sakerna som skulle ut till den gamla Lotsstugan på ön, bredvid fyren.

Överfarten till Pite-Rönnskär

Överfarten på den lätt blöta blankisen gick bra. Men i backen upp från strandkanten fick Daniel använda vajer-spelet på fyrhjulingen för att komma vidare.

Vi lossade de saker vi hade med, och gick sedan en runda bland husen och bodarna på ön. Även besök i fyren genomfördes. Det som Daniel påpekade var att nu, denna tid på året, skulle det vara djup snö och många grader minus. Vi såg

Pite-Rönnskärs fyr med personalbostäder och lotsutkiken

väldigt lite snö och termometern visade + 3-6 grader! Bottenviken utanför fyren var isfri, liksom hamnen. Vi hade kunnat åka båt, men då från annan hamn än Kinnbäck.

- 1905 Flyttades nuvarande fyr från Sandhammaren och förlängdes med 7,6 meter.
- 1958 Ersattes Pite-Rönnskär av kassunfyren Nygrån, men fortsatte lysa till 1972-73
- 1959 Avbemannades fyren och elektrificerades
- 1969-71 Var i drift under reparation av Nygrån, som skadats av isskruvning
- 2003 Är fyren angiven som occas

Numera är kvicksilverbanan tömd och sanerad, varför linsen ej är rörlig. Dock finns tankar om att försöka installera kullager så att linsen återigen kan vara rörlig.

I korgen hissade man genom en lucka i golvet upp fotogen.

1968 stängdes lotsstationen. Lotsstugan från 1849 är idag ett museum, som nu kan utökas med de fyrföremål vi kunde lämna.

Fyren ligger omgiven av byns bebyggelse.

Bjuröklubb

Staffan Markström och Hans Falk.

Träspången som ger en möjlighet för alla att ta sig upp till fyren.

Bjurklubbs gästrumsdel

Den av Fyrsällskapet inköpta originalkanonen.

På eftermiddagen den 19 mars lämnade vi Daniel och Kinnbäck för färd söderut mot Bjuröklubb. De 2 milen från E4 fram till fyren var isig väg med två hjulspår, som var isfria. Sista backen upp till fyren saknade dock hjulspåren.

Väl uppe på parkeringen hälsades vi välkommen av Staffan Markström, som är lite ansvarig både mot Länsstyrelsen, som förvaltar Naturreservatet och Sjöfartsverket som äger fyren.

Vi blev direkt guidade upp till fyren. Från parkeringen leder en träspång med 6 graders lutning och inlagda vilplan, vilket innebär att rullstolsburna personer med viss lätthet kan komma upp till fyren och njuta av den fantastiska utsikten. Själva fyrbyggnaden är inte särskilt hög, men lyshöjden är drygt 50 meter. Hela raket efter rampen var försett med informationstavlor om fyren, lotsning, fågellivet och naturen runt Bjuröklubb m.m.

Vi tittade på ett utrymme som skulle kunna fungera som utställningslokal i ena änden av byggnaden. I andra änden, mot havet, är det 8 gästbäddar och pentry. Vi fick tillfälle att vara med om ett byte av lampa i fyren. Den 1000 W:s lampan hade slutat fungera och Staffan hade en reserv som han satte dit. Det märktes stor skillnad på 60 W som lyste när ordinarie fyrampa inte var i drift.

Nästa dag, torsdag 20 mars kom Dick Pettersson och överlämnade signalkanonen, som Fyrsällskapet köpt av honom med återplacering på Bjuröklubb. Kanonen var i drift på Bjuröklubb fram till 1927, då den ersattes av en pneumatisk knallapparat. Dick visade också en linkastarpistol, som användes på lotsplatser och fyrplatser i sjöräddningssyfte.

Sen gick vi in i den gamla f.d. fyrmästarbo-staden. Numera är det caféverksamhet med

Fyrmästarbostaden som nu fungerar som café med ett utställningsrum.

extern entreprenör i huset förutom ett rum på bottenvåningen. I det rummet visas i text och bild historien om fyr- och lotsverksamheten. Där skulle kanske några av sakerna vi lämnade få en bra placering, och därmed också vara tillgängliga för alla besökare till Bjuröklubb. Totalt besöks fyrplatsen av c:a 23 000 personer under ett år.

Bjuröklubbs fyr startade **1859**, blev automatiserad **1970** och då avbemannades fyren. **1997** avbemannades SMHI:s väderstation, och ersattes med en automatisk väderstation. Sedan **1999** är Bjuröklubb en av Sjöfartsverkets referensplatser och sändare för D-GPS.

Bjuröklubbs fyr med lanternin och maskinhus.

Fyrtornet är sammanbyggt med maskinhus och f.d. lotsuppassningshuset. Fyrmästarbostaden byggdes **1859**. **1967** drogs lotsstationen in. **2022** genomgick fyren en renovering, som bl.a. skildras i radioprogram SR.

Efter att Hans och jag sett kanonen överlämnas till Staffan Markström var det åter dags att sätta oss i skåpbilen för hemfärd. Vi anlände Mälardöjden kl 22 på torsdagskvällen.

Ett stort och varmt tack till Daniel Hancke på Pite-Rönnskär och Staffan Markström på Bjuröklubb.

Fyrnytt från vårt grannland Norge

Utdrag från Norsk fyrforenings hemsida

Styrelsen i Norsk Fyrforening har fördelat 500 000 kr för ideellt arbete till föreningens medlemsfyrrar. Tillskottet är en del av gåvan som Norsk Fyrforening fått av Sparebankstiftelsen DNB. Det är 3:e året som man genom Sparebankstiftelsen DNB har kunnat ge bidrag till projekt vid medlemsfyrrarna. Styrelsen har gjort ett grundligt jobb med att gå igenom de många medlemsansökningarna som kommit in säger verksamhetsledaren för föreningen Henriette Marie Skjæveland.

Bidragen till medlemsfyrrarna är ett tack till föreningens tusentals frivilligarbetare. Man räknar med att c:a 200 000 arbetstimmar lagts ner på medlemsfyrrarna.

Tilldelningen som man fick 2023 och 2024 gjorde stor skillnad för medlemsfyrrarna. Den resulterade bl.a. i nya sängar, ugnar, bryggor, båtar, rent källvatten och fyrträdgårdar säger ordföranden Sven Gj. Gjeruldsen.

Bidrag utgick i år till 14 fyrrar, bl.a. Utvær och Torbjørnskjær som är kända fyrrar åtminstone för oss på den svenska västkusten.

Utvær

Utvær Foto: Tone Elise Brenna

Kystverket skall renovera fyren på Utvær, Norges västligaste fyrplats. Utvær är kanske Norges mest kända fyr eftersom den är avbildad på 50-kronerssedeln. Norsk Fyrforening bidrar med en sittgrupp och informationstavla.

Kystverket uppskattar att de omfattande arbetena kommer att kosta drygt 1 Mkr. Vattenläckagen har resulterat i rötskador under fönstren på insidan. Detta medför att alla glasrutor skall bytas ut. Alla karmar och rammar skall skrapas,

putsas och göras klara för ommålning. Då glasrutorna inte är skadade kommer de att återanvändas. Dåliga takrännor på lanterninen kommer att bytas. Planen är att arbetet skall vara klart innan 1 september 2025.

Utværs fyr tändes första gången för 125 år sedan. Man byggde ett stort bostadshus med plats för en fyrvaktare och ett fyrbiträde och deras familjer. Under 2:a världskriget övertog den tyska ockupationsmakten Utvær och fyrfolket fick flytta. Våren 1945 skadades fyrplatsen svårt vid ett flyngrepp av de allierade. Lanterninen och linsen sköts i stycken och alla de andra byggnaderna på fyrplatsen brann ner. Efter kriget reparerades den svårt skadade linsen provisoriskt och var i drift fram till sommaren 1952 då den ersattes med dagens lösning.

Fyren automatiserades 1986 och avbemannades 2004.

Torbjørnskjær med ett stort renoveringsbehov Foto: Norsk Fyrforening

Torbjørnskjær

Enligt Kystverket är det betydande skador, speciellt på fyrvaktarbostaden och på lanterninen. För att förhindra ytterligare förfall till följd av fukt, så skall skadorna repareras. Fogmassan mellan grundens granitblock, väggar och tak har vittrat, spruckit och lossnat, något som kräver förbättringar för att förhindra vattenläckage. Bleckslageriarbeten på taket skall utföras för att säkra vattentäta övergångar mellan väggar och tak. Vidare skall takrännorna gås över samt göras en del arbeten på maskinhuset. Kystverket planerar för att arbetena skall starta före sommaren och kostnaden är f.n. beräknad till 2,5 Mkr.

Torbjørnskjærs fyr tändes för första gången 1872 och har sedan dess varit ett viktigt navigationshjälpmedel för fartygstrafiken i området. Stentornet är designat för att tåla de hårda väderförhållandena som man möter i yttre Oslofjorden. Enligt Henriette Marie Skjøveland är fyren inte bara viktig för sjösäkerheten utan är också en del av det kulturella arvet och regionens historia.

Norsk fyrforening bidrar med att förbättra landstigningsförhållandena och med att sätta upp förtöjningspålar.

Maria Elsby

Nuvarande tilläggsplats

Foton: Norsk Fyrforening

Henriette Marie Skjøveland

"Öhrnen"

1934-2025

Måseskär 2024

Öhrnen, Gunilla Öhrn, har flugit vidare och därmed lämnat oss efter 90 år på jorden, världen är en unik person fattigare.

Hon växte upp i Varberg, utbildade sig till lärare och arbetade de sista åren i Alingsås där hon bodde resten av livet efter pensioneringen. En liten dam med en enorm kunskap om allt, naturen, motorer, fyrar, flygplan, ångbåtar mm. Hennes vetgirighet hade få gränser, en person som hela tiden byggde på sin kunskapsbank och var en problemlösare.

Hon kom med i Fyrsällskapet 2001 och var sedan dess sällskapet trogen, var med på de flesta föredrag och utflykter. Hon hjälpte till när Fyrsällskapet hade fyrtutflykter med ångbåten Herbert på Mjörn såväl dag- som nattsegling. Som medlem i Mjörns Ångbåtsförening fungerade hon där både som allt i allo, rorgångare och guide. Hon har också ställt upp med föredrag i Fyrsällskapet om bl.a. Gotska Sandön, och Malören.

Öhrnen hade många intressen men ett av de starkaste var nog flyg. Hon tog flygcertifikat för länge sedan och köpte med tiden ett eget flygplan, en gul Cub, som hon flög med i många decennier till några år in på sina 80 år. Hon hade inte några större krav på komfort så när hon var på flygtutflykter "flynnis" så tältade hon under ena vingen på planet. Tack vare att hon i sitt primitiva plan från 1960-talet flög visuellt utan tekniska hjälpmedel, utvecklade hon ett vidvinkelseende som var fantastiskt. Speciellt när hon körde bil tror jag nästan hon såg 360 grader runt.

Det året hon kom med i Fyrsällskapet var också det året som vi på en fyrresa till Skagen kom att sitta bredvid varandra i bussen. Där började en bekantskap som resulterade i många fyrplatsbesök och de senaste 10 åren som guider på Måseskärs fyrplats under Västerhavsveckan. Så trevligt vi haft, så många skratt, det bara fungerade mellan oss trots en relativt stor åldersskillnad. Så många resor, så många bad i havet senast vid Tistlarnas- och Hällös fyrplats i september 2024. Sin 90-årsdags firade hon, i somras, på Ursholmens fyrplats utanför Koster.

Hennes förmåga att i 80+ ålder kunna lära sig nytt och sedan förmedla till andra var enorm. Det var nog inte många som kom till Måseskär och hörde henne prata om mistsignaleringen som förstod att det var en sådan årsrik dam de hade framför sig.

Öhrnen var aktiv hela livet det var bara de sista två veckorna som kroppen satte stopp för det, men huvudet var med in i det sista.

Ett fantastisk långt och aktivt liv.

Öhrnen ditt minne lever.

Marie Tilosius

Till Esbjörn Hillbergs Minne

Svenska Fyrsällskapet har beslutat att inrätta projektbidrag till minne av dess grundare Esbjörn Hillberg. Syftet med bidragen skall vara att främja bevarande, tillgänglighet och kunskap kring svenska fyrar och fyrväsende. Två typer av penningbidrag kommer att delas ut, anslag eller stipendier.

Anslagen kommer att delas ut till ideella fyrvårdare och avser t.ex. bildandet av fyrvårdande föreningar, reparationsarbeten på fyrar, sjömärken och fyrutrustning, göra fyrar tillgängliga och andra ändamål som styrelsen finner lämpliga för att stödja Fyrsällskapets syfte.

Stipendier utdelas till enskilda personer som avser att göra forsknings- och faktainsamling kring fyrar och fyrliv. I samtliga fall gäller att fyrarna skall vara tillgängliga för besök av fyrintresserade och/eller vara till nytta för sjöfarande. Resultat från forskningsarbeten skall göras allmänt tillgängliga.

Ansökan skall innehålla redovisning av det planerade arbetet, dess ekonomi och eventuella bidrag från annat håll. Ansökan bör också innehålla en redovisning av den sökande organisationens eller individens tidigare verksamhet. **För att erhålla penningbidrag krävs medlemskap i Svenska Fyrsällskapet.**

Har du några frågor? Kontakta:

Ulf Schloss, tel: 0704 - 67 24 73,
e-post: ulf.schloss@telia.com.

eller

Christian Lagerwall, tel: 0723 - 15 16 76,
e-post: christianlagerwall@gmail.com

Ansökningar kan lämnas när som helst men behandlas två gånger årligen, i april och oktober.

Ansökan skickas till:

Svenska Fyrsällskapet, Box 1158, 131 27 Nacka Strand, e-post: info@fyr.org.

Styrelsen

Kryssningen har blivit mycket populär och biljetterna har gått åt som smör i solen men i skrivande stund finns det ännu ett antal hytter lediga. Passa på detta unika tillfälle.

Fyr- och skärgårdskryssning med Birka Gotland 20-21/5 2025

Äntligen kryssar vi ut i fyrarnas tecken igen! Svenska Fyrsällskapets ordförande Jan Olsén och fyringenjörerna Ulf Schloss och Christian Lagerwall guidar dig genom en värld fylld av fascinerande berättelser. Njut

av ett unikt tillfälle att få se många fyrar i sköna maj, när skärgården visar sig från sin allra vackraste sida.

Välkommen på fyrkryssning!

90 fyrar på 21 timmar

Under kryssningen passerar vi runt 90 fyrar totalt, varav 80 är skärgårdsfyrar. Dessutom kommer vi att sikta ett tiotal havsfyrar, däribland kända fyrar som Tjärven, Söderarm, Flötjan, Lågskär, Märket, Understen, Svartklubben och Simpnäsklubb, vilka vi passerar på lite närmare håll.

Vår huvudfarled, Furusundsfarleden, går från Stockholm till Ålands hav. Vi kommer avvika från Furusundsfarleden till Sandhamnsfarleden, och på Kanholmsfjärden, som ligger strax före Sandhamn, byter vi farled igen, till Möjafarleden som i sin tur återkopplar till Furusundsfarleden strax före Ålands hav. På vägen över till Mariehamn håller vi en sydligare kurs för att kunna ta en närmre titt på havsfyrarna Flötjan och Lågskär. Efter anlöpet i Mariehamn kl 2.00 tar vi en nordlig kurs, för att passera de nordliga havsfyrarna på Ålands hav, som Märket (kl 6.35), Understen och Svartklubben. Efter Svartklubben tar vi sikte på Simpnäsklubb (kl 9.00) och tar Simpnäsfarleden in till Furusundsfarleden, som vi sedan följer hela vägen in till Stockholm.

Svenska Fyrsällskapets medlemmar får 2 veckors bokningsförtur till rabatterat pris. Vi kommer öppna försäljningen till endast er (endast denna kod nedan) den 5/2. Sedan öppnar vi för allmänheten den 19/2. Från priset för er är 1 044 kr per person. I prisexemplet ingår del i Insidehytt för två, buffémiddag, frukost och guidning.

Koden Svenska Fyrsällskapets medlemmar skall använda är: FYRAR

Fartyget avgår den 20/5 kl 17.30 från Tegelviks-hamnen i Stockholm.

Återkomst den 21/5 kl 14.30.

Boka på; www.birkagotland.se (fyll i koden FYRAR i fältet för produktkod)

Läs mer om kryssningen på; www.birkagotland.se/fyrary.

Detta är ett samarrangemang mellan Birka Gotland och Svenska Fyrsällskapet.

Fyr- och skärgårdskryssning

PASSERTIDER

Observera att de angivna klockslagen är ungefärliga passertider.

1. Oxdjupet	18.55	10. Avgång Mariehamn	02:00
2. Kanholmsfjärden	20:50	11. Marhällan	02:20
3. Möja	21:10	12. Solovjeva	06:00
4. Morsken/Kallskär	21:55	13. Märket	06:35
5. Hundskärsknöv/Rödlöga	22:15	14. Understen	06:50
6. Tjärven	23:20	15. Svartklubben	07:30
7. Söderarm	23:20	16. Simpås/Arholma	09:00
8. Flötjan	00:10	17. Furusund	10:05
9. Lågskär	00:30	18. Oxdjupet	12.40
10. Ankomst Mariehamn	01:50		

Klubbmärken, tröjor, m.m.

Nu finns de populära kepsarna igen!

Du kan beställa nedanstående artiklar genom att kontakta Ulla Hillberg på email: ulla@hillberg.com alternativt tel. 031-972148. Betala sedan in pengarna på vårt Bankgiro 5441-3174 och skriv på talongen vad du beställt.

Porto inom Sverige är inkluderat i alla priser men för endast ett exemplar per artikel.

Båtflagga med Svenska Fyrsällskapets logo, 31 x 20 cm, 230:- (tilläggsporto utrikes 20:-)

Om fyrrar - de Pharis, en översatt avhandling på latin från 1722, pris 110:- (tilläggsporto utrikes 40:-)

Fyrkortlek svenska fyrrar, 52+3 kort, pris 55:-, (tilläggsporto utrikes 10:-)

Klubb nål i emalj med logo, 45:- (tilläggsporto utrikes 10:-)

Tygmärke broderat (6 cm högt) logo, 55:- (tilläggsporto utrikes 10:-)

Keps, marinblå, broderad logo, 200:- (tilläggsporto utrikes 25:-)

Åter i lager

T-shirt, vit, transfer logo vänster arm, dam (XXL), 160:- (tilläggsporto utrikes 20:-)

Piké-tröja, marinblå, broderad logo vänster arm, dam (XL, XXL), 285:- (tilläggsporto utrikes 25:-)

Fyrböcker utgivna av Svenska Fyrsällskapet

Jubileumsbok 20 år, 192 sidor, c:a 170 bilder, hård pärm, ISBN 978-91-85581-77-1, pris 250:- (tilläggsporto utrikes 50:-)

Fyrhandbok, 320 sidor, 450 bilder, hård pärm, 116 svenska fyrrar, ISBN 978-91-975819-1-2, pris 150:- (tilläggsporto utrikes 50:-)

Hur blir jag medlem i Svenska Fyrsällskapet?

Vi vet att Blänket studeras av flera som inte är medlemmar i Fyrsällskapet. Många hör av sig för att fråga hur man blir medlem och om det är några speciella krav. Naturligtvis inte! Människor är intresserade av fyrary och Svenska Fyrsällskapet är en allmännyttig ideell förening som är öppen för alla.

Om du vill bli medlem skall du gå in på www.fyr.org och fylla i "Medlemsansökan" som du finner under "Bli medlem" alternativt maila oss på medlem@fyr.org eller ring oss på tel 08-710 3333. Därefter sänder vi en faktura till dig där det står ditt OCR/referensnummer. Inbetalning görs på bankgiro nr 5401-9344. Skriv även ditt OCR/referensnummer på inbetalningen. Årsavgift för enskild medlem är 200:-, för företag 1000:- och för föreningar 250:-. Majoriteten av medlemmarna är enskilda personer intresserade av fyrary och fyryhistoria.

Som medlem får du vår mycket uppskattade tidning Blänket i färg fyra gånger per år. Tidningen är fylld med många intressanta och rikt illustrerade artiklar och nyheter om våra fyrary.

När du har betalt din medlemsavgift sänder vi dig ett välkomstbrev innehållande våra klisterdekalers, det senaste numret av Blänket samt det senaste numret innehållande verksamhetsberättelse, etc.

Vi arrangerar årligen 25-30 föredrag samt kortare och längre fyryresor. Du är mycket välkommen som medlem och att delta i våra aktiviteter som du också kan läsa om på vår hemsida www.fyr.org.

Hur gör man för att få en artikel publicerad i Blänket?

Jo, du kontaktar redaktören (kontaktuppgifterna står på omslagets insida) via brev, telefon eller mail. Manuskripten kan vara i elektronisk form eller handskrivna. Det gör inget om det finns stavfel eller att grammatiken haltar något. Det ordnar sig, huvudsaken är innehållet. ***Artiklar i elektronisk form skall lämnas som icke låsta Word-filer. Eventuella bilder skickas separat antingen som papperskopior (som Du får tillbaka efter skanning) eller som jpg-filer.*** Bilderna måste ha en upplösning som är godtagbar för tryckning, c:a 300 dpi.

Redaktören bedömer om och när en artikel skall publiceras. Då artikeln accepterats startar en brev-/mailväxling till dess att vi båda är nöjda med resultatet.

Det är väsentligt att aviserings- och manusstopptiderna hålls. Tro det eller ej men varje tidning innebär flera månaders arbete innan den går i tryck.

Först till kvarn ..... så var ute i god tid.

Maria Elsby
Redaktör

Svenska Fyrsällskapet

Organisations nr: 802439-0216 Hemsida: www.fyr.org E-mail: medlem@fyr.org
Tel: 08-710 3333 BGnr: 5401-9344 (medlemsavgifter) BGnr: 5441-3174 (övrigt)
Bic/Swift: HANDSESS IBAN: SE30 6000 0000 0005 0942 0818

Styrelse

Ordf. Jan Olsén, Boda Byväg 13, 139 90 Värmdö, tel. 0706-223137
v.Ordf. Ulf Schloss, Alphyddevägen 8, lgh 1404, 131 35 Nacka, tel. 0704-672473
Sekr. Björn Hedberg, Sankt Sigfridsg 83B, lgh 1302, 412 66 Göteborg, tel 0705-335822
Kassör Ann Holmdahl, Höggeröd 305, 473 92 Henån, tel. 0703-539550
Marie Cervin, Bommen 11, 439 94 Onsala, tel. 0704-700771
Anki Egelberg, Vipemöllevägen 113, 224 66 Lund, tel. 0705-118919
Leif Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel. 0523-22139
Hans Falk, almagrundet@bahnhof.se, tel. 0706-935011
Christian Lagerwall, Hörngatan 20, 602 34 Norrköping, tel. 0723-151676

Blänket - Redaktion

Redaktör Maria Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel 0523-22139
mobil: 0707-804375, e-mail: maria.elsby@gmail.com
Leif Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel. 0523-22139

Hemsida/Sociala medier

Ann-Louise Gustavsson, Hagbyvägen 11, 184 44 Åkersberga, tel. 0702-254340
e-mail: a-lo@telia.com

Fyrlexikon/Fyrwiki

Leif Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel. 0523-22139,
mobil 0708-664972 e-mail: leif.e.elsby@gmail.com

Fyrpersonal

Maria Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel 0523-22139
mobil 0707-804375, e-mail: maria.elsby@gmail.com

Internationella fyrdagen

Anki Egelberg, Vipemöllevägen 113, 224 66 Lund, tel. 0705-118919
email: egelberg@telia.com

Programkommitté Ostkust

Sammank. Jan-Bertil Sölvín, j.solvin@outlook.com, tel. 0734-445915
Marianne Brus, Bjurövägen 21, 742 96 Gräsö, tel. 0708-187897
Hans Falk, almagrundet@bahnhof.se, tel. 0706-935011
Christer Nettelbladt, Högbergsg. 83 lgh 1404, 118 54 Stockholm, tel 08-642 1776
Christian Lagerwall, Hörngatan 20, 602 34 Norrköping, tel. 0723-151676
Ulf Schloss, Alphyddevägen 8, lgh 1404, 131 35 Nacka, tel. 0704-672473
Anders Unosson, Splitsvägen 6, 139 55 Värmdö, tel. 0706-295786

Programkommitté Väst kust

Sammank. Marie Tilosius, Båtsman Lustigs gata 32, 422 57 Hisings Backa, tel 0705-545151
Ann Holmdahl, Höggeröd 305, 473 92 Henån, tel. 0703-539550
Göran Sembo, Rörviksgatan 35, 421 65 Västra Frölunda, tel 0704-449843

Programkommitté Gotland

Sammank. Göran Storm, Lau Gumbalde 178, 623 62 Ljugarn, tel. 0705-601190
Gunnar Sillén, Storgatan 72, 624 48 Slite, tel. 0705-822422

Programkommitté Syd

Sammank. Gay Thelander, Bagarevägen 14, 294 38 Sölvesborg, tel. 0768-464827
Fleming Eklund, Svartgränd 2, 271 43 Ystad, tel. 0705-180671
Anders Mårtensson, Tegnérsgatan 16, 392 54 Kalmar, tel. 0708-675927

Revisorer

Revisor Ulf Sörvik, Mölndalsvägen 27, 412 63 Göteborg, tel. 0736-731030
Revisor Johan Rosén, Doktor Forselius gata 26, 413 26 Göteborg, tel. 0706-101219
Rev.suppl. Kenneth Odéus, Prinsgatan 3, 413 05 Göteborg, tel. 0705-680859

Valberedning

Sammank. Vakant
Vakant
Marie Tilosius, Båtsman Lustigs gata 32, 422 57 Hisings Backa, tel 0705-545151

Valberedningens sammansättning kommer att ändras!

Medlemsavgifter för 2025

Om du vill bli medlem skall du gå in på www.fyr.org och fylla i Medlemsansökan som du finner under "Bli medlem" alternativt maila oss på medlem@fyr.org eller ring oss på tel. 08-710 3333. Därefter sänder vi en faktura till dig där det står ett OCR/referensnummer vilket du skall ange när du betalar.

Medlemsavgifterna är:

Enskild medlem bosatt i Sverige	200 kr
Ideell organisation i Sverige	250 kr
Företag/Myndighet i Sverige	1000 kr
Medlem bosatt utomlands	Addera 100 SEK till avgifterna ovan

Medlemsavgift inbetalas på Bankgiro konto nr 5401-9344. Glöm ej att ange ditt OCR/referensnummer du fått.

Medlemmar bosatta utomlands kan betala via IBAN: SE30 6000 0000 0005 0942 0818
Bic/Swift-code: HANDSESS.

Medlemsavgift som betalas efter 1 oktober ett år gäller även för nästa år.

Morups Tånge fyr
Foto: Jan Olsen